

Sreda, 12. septembar 2007.

Svedok Milutin Višnjić

Zaštićeni svedok SST7/55

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

Predmet broj IT-04-84-T, Tužilaštvo protiv Ramusha Haradinaja i ostalih.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima u sudnici i svima onima koji nam pomažu u radu. Hvala. Gospodine Emmerson, vi ste hteli da se obratite Pretresnom veću?

ADVOKAT EMMERSON: Samo kratko. Vi ćete se setiti da smo juče dogovorili raspored za ovu nedelju u vezi sa ponovnim pozivanjem svedoka 55 i, bar tako sam ja verovao sve vreme, da će se on vratiti u četvrtak i ja sam danas nameravao da provedem vreme u završnoj pripremi unakrsnog ispitivanja u vezi sa tim svedokom, a koliko sam shvatio, Služba za žrtve i svedoke ...

SUDIJA ORIE: Možda ja mogu da vam objasnim o čemu je reč. Taj svedok će doći tek u četvrtak ujutro, što će najverovatnije dovesti do odlaganja početka njegovog svedočenja, a postoji veliki interes da se ovaj svedok vrati ponovo u četvrtak, pa je Pretresno veće razmotrilo da li može sebi da dopusti da počne rad kasnije, pa je onda zaključeno da je najbolje da on stigne dan ranije, da pokušamo da on stigne u sredu uveče, tako da bar ne gubimo vreme u četvrtak ujutro.

(Pretresno veće se svetuje)

SUDIJA ORIE: Da, izvolite.

ADVOKAT EMMERSON: Da, ako mogu ja da nastavim. Ja sam saznao za tu mogućnost tek sada, kada sam ušao u sudnicu, pre par minuta. Mi smo prilično uvereni da današnji rad neće trajati celi dan, ali ja ne mogu da počnem sa unakrsnim ispitivanjem ovog svedoka 55 do sutra ujutro, jer to je bio način na koji sam se ja spremao, s obzirom da je cele nedelje bilo reči o tome da će on početi u četvrtak. S druge strane, ukoliko, ja mogu Pretresnom veću da garantujem da će se unakrsno ispitivanje ovog svedoka, ukoliko počne na vreme, u 9 časova, završiti u toku sednice i ostaviti dovoljno vremena za dodatno ispitivanje.

SUDIJA ORIE: Ja razumem probleme koje imate. No, da najpre vidimo koliko nam vremena treba da ovog današnjeg svedoka, a onda ćemo dalje razgovarati o ovome. Istovremeno, ukoliko, odnosno ponekad ima sitnih pitanja kojima se, takođe, treba pozabaviti, pa molim vas i ostale braniocce da razmisle da li ima nekih takvih pitanja, koje možda ne bi onda ušlo u unakrsno ispitivanje, već se bi se moglo odvojeno tretirati.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON: Ja se bojim i da kažem ovo, a u stvari zbog problema sa rasporedom, da prosto još nisam imao prilike da sednem i isplaniram unakrsno ispitivanje na onaj način kako časni Sud to nalaže i da identifikujem te različite teme, koje bi trebalo pokriti.

SUDIJA ORIE: U redu. Takođe, ovo je nešto što će Pretresno veće u budućnosti nastojati da ima u vidu. Gospodine Di Fazio, sada vas pozivam, ako ste spremni, da uvedete svog svedoka.

TUŽILAC DI FAZIO: Mi smo spremni.

SUDIJA ORIE: Molim sudskog poslužitelja da dovede gospodina Milutina Višnjića.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA ORIE: Dobro jutro, gospodine Višnjiću. Pre nego što počnete da svedočite, da li me čujete i razumete? Dobro. Pre nego što počnete sa svedočenjem u ovom Sudu, prema našem Pravilniku o postupcima i dokazima, potrebno je da date svečanu izjavu da ćete govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine. Sada ćete dobiti taj tekst, pa vas molim da date svečanu izjavu.

SVEDOK VIŠNJIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

svedok: Milutin Višnjić

SUDIJA ORIE: Izvolite sedite, gospodine Višnjiću. Gospodine Višnjiću, vidim da vadite neka dokumenta iz neke koverta. Molim vas da se ne konsultujete ni sa kakvim papirima, osim ako ne zatražite i dobijete prethodno odobrenje Pretresnog veća. Najpre će vas ispitivati tužilac, gospodin Di Fazio.

ADVOKAT GUY-SMITH: Časni Sude, oprostite, ali pre nego što počnemo, možemo li samo da budemo sigurni da eventualni dokumenti koje gospodin Višnjić ima sa sobom, da li je on to pokazao Tužilaštvu i u slučaju da, ukoliko bi on izneo te dokumente...

SUDIJA ORIE: U tom slučaju ja ću pitati kakvi su to dokumenti i da li su i drugima predočeni, da li su svi upoznati sa sadržajem tih dokumenata.

ADVOKAT GUY-SMITH: Razlog zašto ovo pokrećem sada je, s obzirom na istorijat ovde, da ovo svedočenje može da ima izvesnu težinu.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Di Fazio, izvolite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC DI FAZIO

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ukratko. Odgovor je jednostavan. Juče je gospodin Višnjić meni dao svoju kratku biografiju. To je bilo prevedeno i dato Odbrani. Osim toga nikakve druge dokumente mi nije dao juče. Gospodine Višnjiću, molim vas potvrdite da li su ovi lični podaci tačni. Vaše puno ime je Milutin Višnjić, ime i prezime. Otac se zove Luka. Rođeni ste 27. januara 1952. godine, na Kosovu i srpske ste nacionalnosti.

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO: Molim sada da se svedoku pokaže dokument 65 ter 1917, nadam se da je to njegova biografija, koju sam upravo pomenuo. Hvala.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Gospodine Višnjiću, da li su u ovom dokumentu, koji gledate, neke kratke zabeleške u vezi sa vašom biografijom, koje ste vi pripremili i juče meni dali i da li je to vaš potpis na dnu?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Molim da se to sada usvoji u spis.

SUDIJA ORIE: Pa, imamo nekih problema. Najpre ja vidim u elektronskoj sudnici original, nisam video prevod u svom elektronskom sistemu.

TUŽILAC DI FAZIO: Mi imamo primerke toga na papiru.

SUDIJA ORIE: Ne, ne, u redu. Sada to imamo i sada su nam to upravo pokazali na ekranu. Imamo i to. Izvolite nastavite, gospodine Di Fazio.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Gospodine Višnjiću, vi ste izneli tu čime ste se bavili od 1978. godine do 1993. godine, pa bih samo hteo da vas pitam malo više o vašem radnom iskustvu od 1993. godine, kada ste počeli da radite u Prištinskom SUP-u. U vašoj biografiji vi kažete da ste počeli 1993. godine da radite tamo kao veštak za balistiku i da ste onda obavljali poslove rukovodioca i šefa. Prvo pitanje, kada ste tačno 1993. godine tamo počeli da radite, ako možete da se setite?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: 13. decembra 1993. godine.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li ste odmah počeli da radite u SUP-u kao stručnjak u oblasti balistike ili ste pre toga radili neki drugi posao u SUP-u?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Ne, odmah sam počeo da radim posao balističara.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Recite Pretresnom veću, kakvu ste obuku morali da prođete da biste obavljali te dužnosti?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, obuka je bila tu, na licu mesta, pošto je već postojao jedan čovek koji je radio balistiku, koji je bio upućen iz, koliko se sećam, Sekretarijata Novi Sad. Tako da sam zajedno sa njim radio i tu na licu mesta, ovaj, vršio obuku sa njime zajedno.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: I koliko je trajala ta obuka?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, on je tu bio, koliko se sećam, negde, nekih 6 meseci.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: A u kakvom obliku ste prošli tu obuku? Da li ste vi prosto posmatrali kako on radi ili je bilo nekih formalnih predavanja? Hoćete li, molim vas, malo detaljnije da nam kažete kako je izgledala ta obuka?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, obuka je bila, tako reći, radnog tipa. Tako reći, nije bilo tih predavanja. Znači, od predmeta do predmeta. Znači, upoznavanje sa redovnim događajima i stvarima koje se događaju, znači, u toku rada. Znači, vršena je ta neka obuka.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Rekli ste da ste proveli šest meseci na toj vrsti obuke? Da li ste nakon toga dobili neku vrstu zvaničnih kvalifikacija?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, nije bilo nikakvih zvaničnih kvalifikacija, osim rešenja za to radno mesto.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Nakon te obuke na radu, da li ste vi bili u stanju da sami vršite analizu na terenu u oblasti balistike?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam posle toga sam počeo da radim, s tim što je uvek ostajalo prostora za, ako bude kakvih nejasnoća. Znači, da mogu sa nekim balističarem iz MUP-a da se konsultujem i sve to, za neke stvari koje nisam mogao ja da rešim.

ADVOKAT GUY-SMITH: Oprostite, ako se ovde radi o samokvalifikovanju ovog stručnjaka, da li ćemo ovde čuti koji su ti stručnjaci koji su njega obučavali, kakve su njihove kvalifikacije bile.

SUDIJA ORIE: Razumem. To bi, možda, inače bilo sledeće pitanje gospodina Di Fazioa. Dakle, kakve su bile kvalifikacije onih ljudi kod kojih se ovaj svedok obučavao. Međutim, pre toga imam drugih pitanja. Gospodine Di Fazio, u svojim pitanjima vi govorite o balistici. Ja sam smatrao da je balistika nauka koja se bavi letom projektila i da, naravno, jedan deo toga obuhvata i tehničke aspekte identifikacije vatrenog oružja raznim tragovima i tako dalje. Dakle, na koji način ovde koristimo reč balistički? Čini mi se da to nije sasvim jasno.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Svedoče, čuli ste šta je rekao predsedavajući sudija. Mi ovde koristimo termin balistika. Možda biste mogli da nam malo preciznije kažete tačno koje je bilo polje kojim ste se vi bavili i da li to polje vaše stručnosti, ukoliko je imate, spada u ono što bismo nazvali balistikom?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, uglavnom moglo bi se to više nazvati drugačijim terminom, znači trasologija, znači upoređivanje tragova, znači koje ostavlja oružje na čaurama i projektilima. Znači, uglavnom, najveći deo posla koji se radi u balistici je preko 90% uglavnom to upoređivanje tragova na čaurama i na projektilima od vatrenog oružja.

SUDIJA ORIE: Da li se govori i o mecima ili samo o čaurama? Da li se i to istražuje?

SVEDOK VIŠNJIĆ: Čaure i projektili, meci, i tako dalje.

SUDIJA ORIE: U redu. Hvala. Nastavite gospodine Di Fazio. Vi naravno znate šta bi gospodin Guy-Smith hteo da zna.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da, mislim da je to odlična sugestija gospodina Guy-Smitha i ja ću preći na to. Pre toga, samo još nešto da pitam. Da li polje istraživanje kojim ste se vi bavili obuhvata i funkcionisanje vatrenog oružja i kako ono deluje na metke, na projektele?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Uglavnom, u toku rada, bilo je, mislim toliko, nije se imalo vremena za neku izuzetnu, jer to nije institut da se vrše neka velika istraživanja i ispitivanja. Znači, ono što je najosnovnije bilo, znači, funkcionalna ispravnost oružja, vezano za oružje o kojem se radilo, da li je to oružje ispravno i da li se iz njega može izvršiti ispaljivanje.

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio, pretpostavljam, čini mi se da je vaše pitanje malo unelo zbrku. Ne bih imao ništa protiv ako vi idete dalje, jer razgovor o tragovima koji se mogu naći, mislim da ima veze, ali mislim da je svedok to shvatio kao da se govori o ispitivanju vatrenog oružja i njihovog rada, a ja sam vaše pitanje shvatio u užem smislu.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala vam časni Sude.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Svedoče, vi ste ranije u toku svojih dužnosti razgovarali sa drugim balističkim stručnjacima. Da li nam možete reći kako je do toga došlo i zbog čega je do toga došlo? Dakle, u okviru svojih redovnih dužnosti, kako ste, i vršenja tih analiza, na koji način ste se konsultovali sa drugima koji su bili stručni u tom polju?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Kao što sam rekao, u početku je već bio ovaj čovek koji se bavio balistikom, sa kojim sa ja radio, koji je posle toga, pošto Sekretarijat u Prištini/Prishtinë nije imao balističara, znači, to su bili balističari koji su bili upućivani iz drugih sekretarijata. Znači, prilikom mog zapošljavanja ja sam već zatekao jednog balističara koji je bio tu i, kao što sam rekao, sa njime sam te osnovne stvari naučio, znači, oko upoređivanja tragova, tragova oružja, tragove koje oružje ostavlja i sve to. Znači, sa njim te najosnovnije stvari, znači, za rad na upoređivanju, sa njim odradio. Ostalo je bilo posao koji sam morao sam da radim. Kažem, eventualno kako je dolazilo do nekih nesigurnosti i ovo, onda sam sa tim tragovima išao u MUP u Beograd, gde sam sa kolegom koji je radio na Institutu bezbednosti, sa njime zajedno upoređivao i on je te tragove upoređivao i potvrđivao. Znači, on je taj koji je posle, znači, davao tu, kao završnu reč, da li je to u redu.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Možete li nam samo reći ime gospodina sa kojim ste radili u Prištini/Prishtinë? Dakle, tog balističkog stručnjaka koji je već bio tamo kada ste vi stigli, ako se sećate, naravno.

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Znam samo da je iz Sekretarijata Novi Sad bio, samo trenutno sad, Vlada Dopuđa, Vladimir Dopuđa.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. A koliko ste često morali da odlazite u Beograd da razgovarate sa drugim balističarima?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, u početku nije baš toliko bilo. Onda, kada se bilo pojačalo, ovaj, broj nerešenih slučajeva, znači, broj napada na policiju i na, ovaj, građane, kada je bilo tih slučajeva malo više, onda je donesena odluka na višem nivou da se sve to što ja odradim, znači, tačno se ne sećam kad je to krenulo, ali morao sam, znači, sve te tragove koje sam ja

upoređivao, znači sve te čaure koje sam ja upoređivao, morao sam da nosim u Beograd da zajedno sa tim kolegom odradim taj deo posla i da to potvrdimo.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Recite mi, molim vas, mi znamo da ste počeli da radite 1993. godine, sad bih hteo da govorim o periodu od 1993. do početka 1998. godine. Da li je ta praksa, konsultacija sa kolegama počela još pre 1998. godine i, ukoliko jeste, da li možete da nam kažete koliko otprilike je to bilo pre tog perioda, kada ste počeli da se konsultujete sa kolegama?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, počelo, nisam razumeo od kada mislite da je počelo, pre 1990?

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Pokušaću da malo pojasnim svoje pitanje. Rekli ste nam da ste počeli da radite 1993. godine u Prištinskom SUP-u. Rekli ste nam da, kako je rastao broj napada na policajce i građane, da ste vaša istraživanja i nalaze počeli da nosite kolegi u Beograd. Kada je ta praksa počela. Dakle, da svoje nalaze i analize nosite i tom kolegi u Beograd? Možete li nam, otprilike reći, kad je to počelo?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Ne znam. Nisam siguran. Ne bih hteo da kažem neku godinu ili datum od kad je krenulo, ali ja mislim, ali nemojte to da bude baš za sigurno, negde od 1995. godine je krenulo, ali ne mogu sa sigurnošću da tvrdim da je to.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: U svakom slučaju, pre 1998. godine?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da, da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: A recite nam tačno, kako je to izgledalo? Da li ste vi prosto predavali svoje rezultate ili ste, pak, imali diskusiju sa kolegama o njima?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Znači, posle mog odradenog posla, znači, i upoređivanja i moje donesene odluke, znači, šta, koje su čaure iz kog oružja, malo da pojasnim zašto je to bilo. Jer, sve čaure, znači, koje su nađene na licu mesta tih nerešenih slučajeva, ostajale su u Sekretarijatu Prištine i od tih čaura pravljen je zbirka čaura. Znači, jedna od najkarakterističnijih čaura iz te grupe čaura stavljena je u tzv. zbirku. Znači, svaki sledeći napad koji se dešavao, znači svaki sledeći tragovi koji su nađeni na licu mesta donošeni su, prvo su između sebe upoređivani, da bi se odredilo iz koliko oružja, koliko je čaura iz kog oružja, a onda su te čaure koje su nađene upoređivane sa ranijim čaurama, znači iz ranijih napada. Znači, to je bila ta procedura koja se radila tokom tih istraživanja. Znači, tokom tog završenog posla, znači nakon mog upoređivanja tih čaura sa prethodnim čaurama, i ako je nađeno nešto da ima veze sa ranijim napadima, onda sam ja te čaure koje su nađene tada na licu mesta i one čaure iz prethodnih nosio u Beograd kolegi. Procedura je bila takva da ja nisam njemu govorio šta sam našao, nego sam njemu predavao i objasnio sam koje su čaure iz kog događaja, tako da je on vršio upoređivanje i dao svoje mišljenje posle.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li ste imali razloga da razgovarate sa svojim kolegama o vašim zaključcima tom prilikom?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Posle njegovog završenog rada i njegovog utvrđivanja, potvrđivanja, ovaj toga, onda smo porazgovarali o toku rada i sve to ostalo i, normalno, o daljoj saradnji, sve.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Da se sada vratite u sećanju na period između 1993. i 1998. Možda će biti teško odgovoriti na ovo pitanje, ali molim vas da se potrudite. Dakle, molim vas, dajte Pretresnom veću neku predstavu o tome koliko ste vi takvih ispitivanja mogli izvršiti u tom periodu?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, bilo je stvarno dosta. Mislim, neku brojku baš i ne bih mogao tačno da kažem, jer pored tih ispitivanja, znači, bila su i ona redovna događanja. Znači, slučajevi sa poznatim izvršiocima, znači, ubistva, samoubistva, pokušaji ubistva, napadi i sve to. Znači, pored ovog, znači nije bio ovo jedino posao kojim sam se bavio. Znači, pored ovog posla, znači, rađeni su i drugi redovni poslovi. Tako da ne bih mogao sa sigurnošću da vam kažem baš koliko je toga bilo, jer imao sam kompletnu dokumentaciju. Ali, kao što sam u zapisniku koji sam već dao, u kancelariji vašoj, rekao da je sav taj materijal, znači, nestao prilikom bombardovanja SUP-a. Znači, imao sam tu tačno sve, kada, koji, koliko i sve to.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Da li ste, obavljajući svoje dužnosti, pripremali izveštaj?

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio, ja se izvinjavam. Rekli ste da je teško proceniti, ali da li se radi o desetinama, stotinama, hiljadama, desetinama hiljada takvih slučajeva kada ste upoređivali te čaure u tom petogodišnjem periodu, otprilike?

SVEDOK VIŠNJIĆ: Cifra nije, ovaj, tu nekih, možda, da kažemo do 100, da budem malo ovako širi. Znači, vezano isključivo samo za ove slučajeve nerešene. Znači, negde do, može se reći na desetine, znači, da su to.

SUDIJA ORIE: To bi značilo, svake 3, 4 nedelje biste naišli na neki takav slučaj. Je li to dobra procena?

SVEDOK VIŠNJIĆ: Pa, u proseku moglo bi se reći tako nekako.

SUDIJA ORIE: Hvala gospodine Di Fazio, možete nastaviti.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala, časni Sude.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Dok ste obavljali svoje dužnosti, sada se nadovezujemo na ove analize koje ste radili, recite, da li ste pisali izveštaje i za neke sudske postupke koji su bili u toku?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ja nisam najbolje upoznat sa pravnim postupkom u bivšoj Jugoslaviji, ali, da li je to uključivalo i da vi izlazite kao veštak, dajete svoj iskaz pred nekim sudovima?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: U vašoj biografiji navodite da ste bili rukovodilac jedne grupe veštaka i načelnik forenzičke analize. Recite, kada je do toga došlo?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, posle, ja mislim posle jedno dve godine rada, pošto nije bilo ljudi, znači, ja sam dobio rešenje rukovodioca grupe za istražnu tehniku. Znači, rukovodilac grupe gde su bili, ovaj, forenzičari, ali sam zbog nedostatka, ovaj, kadra i dalje obavljao poslove balistike, a šef kriminalističke tehnike postao sam, ovaj, nakon bombardovanja SUP-a, jer je u tom bombardovanju poginuo moj šef, tako da sam ja preuzeo njegovu dužnost.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Dakle, pretpostavljam, dakle, onda, da ste mesto šefa kriminalističke tehnike preuzeli 1999, a ranije, negde 1995. ako sam dobro razumeo ste postali rukovodilac u tom timu veštaka. Je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Tako negde. Mislim, nisam tačno siguran, ali eto, imam i to rešenje, da sam znao da je potrebno mogao bih tačno da znam datum kad je, ali nakon dve godine, znači tako negde, najverovatnije 1995, eventualno 1996. godine, mislim, ne bih mogao tačno da se setim, postao sam rukovodilac te grupe.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. U biografiji, takođe, navodite da ste završili balistički kurs OEBS-a. Kada je to bilo?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: To je bilo, to je već kad sam u Beogradu radio u Gradskom SUP-u u Beogradu, to je mislim, negde 2003. ili 2004. godine. Mislim da je 2003. godine taj kurs bio.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Takođe navodite da ste navedeni u evidenciji stalnih sudskih veštaka za balistiku i identifikaciju tragova oružja i alatki i oruđa. Dakle, molim vas da objasnite Pretresnom veću, šta to tačno znači, kakva je to evidencija, gde se ona vodi i kada ste vi uvedeni u tu evidenciju?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, pošto sam ja kao radnim SUP-a, znači, imao rešenje balističara, veštaka, znači bio sam veštak institucije, tako da nije bilo potrebe da budem registrovan kao sudski veštak. Znači, nakon odlaska mog u penziju, od 2006. godine uveden sam u evidenciju stalnih sudskih veštaka pri Okružnom sudu u Beogradu.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ranije tokom iskaza, rekli ste da ste sastavljali i izveštaje za sudske postupke. Ja nisam potpuno siguran da razumem koja je razlika između institucionalnog veštaka i sudskog veštaka. Dok ste bili, kako tu kaže, institucionalni veštak, da li ste i tada sastavljali izveštaje koji su se koristili u sudskim postupcima?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa da, uglavnom sva naša veštačenja, znači, svi naši radovi su korišteni u sudskim postupcima. Znači, svaki naš rad je urađen u pisanoj formi, znači, išao je prema sudu i, normalno, korišćen je kod operativnog rada.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Zamoliću da se sada posvetimo događajima iz 1998. godine. U to vreme, mislim da to nije sporno, ste radili u Prištinskom SUP-u, je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Ranije, tokom iskaza, spominjali ste upoređivanja koja ste obavljali između materijala koje bi policija pronašla na mestu zločina i drugih i analiza koje ste

već izvršili, materijala koji su pronađene na drugim lokacijama i onda biste ih upoređivali. Da li se sećate da ste nam o tome nedavno govorili?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da, da, rekao sam, jer, rekao sam taj postupak kakav je bio. Znači, sve te čaure koje su nađene na licu mesta, znači od njih je pravljen zbirka, znači svaki novi napad je bila obaveza da se te čaure nove uporede sa onim prethodnim čaurama, iz prethodnih napada, iz prethodnih nerešenih slučajeva.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Pitanje ove zbirke je nešto što bih hteo da vas zamolim da nam detaljnije objasnite. Da li znate kada je počelo sa prikupljanjem tih primeraka i, koliko je otprilike bila velika ta zbirka, recimo, u septembru 1998?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam tu zbirku zatekao kad sam došao da radim. Znači, ona je počela da se formira pre mog dolaska. Znači, već je postojala, znači, tako da sam ja samo nastavio sa radom, a u zbirci 1998. godine, pa bilo je, pošto je bilo na, ovaj, na mestima događaja upotrebljavamo više oružja, pa mogao bih reći da je nekih 100-tinjak, između 150 i 200, 250 čaura bilo u zbirci.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: A, ko je unosio informacije vezane za zbirku, kako bi se naznačilo, recimo, gde je neki konkretan predmet pronađen. Da li ste to radili vi?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da, celokupni postupak vezano za to radio sam ja. Znači, prilikom donošenja grupe čaura sa lica mesta, znači, rekao sam, prvo je evidentirano, znači, posebno sam evidentirao gde je nađena, gde su nađene te čaure, koliko je tih čaura nađeno. Znači, to je bila evidencija. Onda, nakon toga pristupao sam, ovaj, utvrđivanju iz koliko je oružja. Znači, kada se to utvrdilo, onda sam iz svake grupe odabirao po jednu ili dve karakteristične čaure i obeležavao ih.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Kada biste zapisivali gde su pronađene te čaure, da li ste se tu oslanjali na izveštaje koje ste dobijali od onih policajaca koji su bili na mestu zločina?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da. Mislim, čaure kod mene su dolazile sa propratnim aktom. U tom propratnom aktu, propratni akt je sadržavao kratak opis događaja i mesta događaja. Znači, datum, vreme i mesto događaja. Znači, u svakom tom zahtevu, između ostalog, koliko je čaura dostavljeno, znači, bio je i kratak opis događaja.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Da li ste upoznati sa postupkom pronalaženja nekog predmeta na mestu zločina i onda, kako je taj predmet dolazio do vas? Da li znate kako je celi postupak tekao?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: U principu, znam kako to treba raditi, ali za konkretne slučajeve ne znam kako je to rađeno. To su radili tehničari koji su bili zaduženi za vršenje uviđaja. Znači, oni koji su vršili uviđaj, oni su sa lica mesta skupljali čaure, ubacivali ih u određene kesice, obeležavali ih po brojevima na koje su stavljali na licu mesta.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li se možete setiti koje su još informacije morale biti uključene zajedno sa tim kesama? U stvari, preformulisao pitanje. Molim vas, recite nam koje je sve propratne informacije trebalo navesti sa tim kesama, kada se to radilo na mestu gde su prikupljene?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam dobijao uglavnom kese sa obeleženim brojevima. Jer, ja kompletan izveštaj sa uviđaja nisam dobio. Rekao sam, samo sam dobio kratak opis mesta događaja i broj čaura koje su poslate u kesi, koja svaka sadrži određeni broj. Taj broj je, znači, broj koji je bio na licu mesta. Znači, čaura koja je obeležena prilikom uviđaja, svi tragovi se obeležavaju brojčano. Znači, koja je čaura ili grupa čaura, kod određenog broja nađena, stavljena je u kesicu i obeležena sa brojem. Znači, taj izveštaj, kriminalistički, je ostajao u matičnom sekretarijatu. Znači, ja sam samo dobijao kratak opis i čaure sa obeleženim, tako da bi prilikom odgovora mogao da odgovorim, pošto je to bilo više čaura, da kažem da su čaure broj taj i taj ispaljene iz jednog oružja ili čaure broj, taj i taj, ispaljene iz drugog oružja. Znači, morao sam da imam neki podatak da bih mogao da dam potpuni odgovor vezano za grupu čaura.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Da li znate ko je pripremao takve rezimee? Da li bi to bio onaj službenik koji bi konkretno pronašao neki predmet?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Procedura je takva bila. Znači, onaj ko je išao na uviđaj, taj je bio obavezan da izvrši i taj krim tehnički izveštaj, da upiše i da na osnovu toga se pripremi zahtev prema meni. Svaki zahtev je bio u obavezi da, znači, rukovodilac toga pregleda i odobri slanje tog zahteva.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Takođe nije ovde sporno da je Odeljenje kriminalističke tehnike bilo pogođeno jednim projektilom NATO i da je sva evidencija uništena. Kao prvo, vi ste vodili i svoje neke zabeleške, one su takođe uništene.

ADVOKAT GUY-SMITH: Zamoliću da ne postavljate sugestivna pitanja.

SUDIJA ORIE: Molim gospodina Di Fazioa da ne postavlja sugestivna pitanja o ovoj temi.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Nema problema, ja ću to uraditi na drugi način. Nisam znao da je to sporno. Da li se nešto dogodilo Odeljenju kriminalističke tehnike u Prištini 1999. godine?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da. Prilikom bombardovanja, znači, zahvaćen je deo gde je bila krim tehnika, znači, kompletan deo krim tehnike je izgoreo i među njima, znači, i moja laboratorija i kancelarija u kojoj su bili kompletno svi tragovi, znači, sve čaure koje su nađene na licu mesta i dokumentacija koju sam ja vodio.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Da li to uključuje i vaše lične zabeleške?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da, i moje lične zabeleške.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li je to uključivalo i ove kratke rezimee koje ste nam malopre napomenuli i koji su bili propratni materijal uz čaure koje su dolazile do vas?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da, sve komplet. Znači, sve što je odgovoreno, sav moj odgovor, znači, na sva veštačenja koja su slata prema Sekretarijatima, kopija je ostajala kod nas jedna. Znači, te kopije koje su bile unutar, znači, našeg Sekretarijata, one su nestale u tom požaru prilikom bombardovanja.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Želeo bih da se sada pozabavimo jednim konkretnim ispitivanjem koje ste vršili. Zamoliću da se svedoku prikaže P445. Zamoliću da se to predoči svedoku u verziji na BHS-u. Molim vas da pogledate ovaj dokument, da se malo upoznate sa sadržajem.

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Moje prvo pitanje je, da li vam je poznat ovaj oblik zahteva za analizu?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, kao što sam i malopre rekao, znači, ta analiza, svaki zahtev je sadržavao kratak opis događaja i broj čaura. Znači, to su faktički ti uobičajeni zapisi koji su išli prema meni. Znači, oprostite, samo da dopunim. Znači, pored, znači događaja, broja čaura, znači, mora u zahtevu stajati šta se traži. Znači, kao što i ovde stoji, znači, svaki zahtev je morao da sadrži te tri osnovne stvari. Znači, kratak opis događaja, čaure koje su nađene na licu mesta i zahtev šta treba uraditi sa tim čaurama.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. U ovoj konkretnoj situaciji je Milan Stanojević od vas tražio da uporedite ove dokazne predmete sa materijalom koji već imate od ranije u zbirci. Je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO: U redu. Hvala. Zamoliću da svedoku sada predočimo dokument koji na 65 ter listi nosi broj 990. Zamoliću ponovo da to bude verzija na BHS-u. Kažu mi da je sam izveštaj na drugoj stranici. Dakle, to je ono što će me zanimati.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Zamoliću da sada pogledamo dno stranice. Da li prepoznajete ovaj dokument?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: O čemu je reč?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Ovde je reč, znači, o mom odgovoru na zahtev koji sam dobio od Sekretarijata Đakovica/Gjakovë, znači, vezano za one čaure koje su u tom zahtevu dostavljene.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Da li sam vas dobro razumeo. Dakle, ovo je vaš izveštaj koji ste vi napravili, a kao odgovor na onaj prethodni dokument koji sam vam pokazao, P445.

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da li je ovo vaš potpis?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala.

SUDIJA HOEPFEL: Samo da pitam kakvo je to ime na dnu?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Dozvolite da ja pitam svedoka. Da li je ovo vaše ime koje je navedeno na dnu na ovom dokumentu?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Ime i prezime.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Mislim da su prevodi na engleski takođe na raspolaganju, časni Sude, pa ...

SUDIJA ORIE: Ja ne znam šta je izazvalo postavljanje ovog pitanja. Ali, u redu, odmah iznad potpisa vidim pet reči, poslednje dve jesu Milutin Višnjić, koliko ja vidim, ali ne vidim nikakav prevod ovih prvih desetak slova. Možda je bolje da to utvrdimo. Ali, možda, da ne gubimo vreme u sudnici, možda je nešto. Izvolite nastavite.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala vam časni Sude.

SVEDOK VIŠNJIĆ: Ako ja mogu da objasnim, to je titula moja ispred, diplomirani mašinski inženjer.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: U redu. Ponovo to pročitajte, molim vas, da bi prevodioci mogli prevesti za Pretresno veće.

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Ispred mog imena i prezimena stoji moja titula. Znači, diplomirani mašinski inženjer.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala.

TUŽILAC DI FAZIO: Zamoliću da se sada svedoku pokaže dokument 990 sa 65 ter liste i to prvu stranicu. Zamoliću da opet pogledamo dno tog dokumenta.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Dakle, pogledajte ovaj dokument, moliću vas i, recite, ko je ovo potpisao, da li znate?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Ovo je potpisao moj pretpostavljeni. Znači, šef odseka, Radojica Kovač.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Zbog čega je on bio uključen u ovo slanje balističkog izveštaja?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Svaki propratni akt, znači, svako veštačenje koje bi uradio ja ili neko od mojih kolega, znači, to je uobičajena forma bila, da li je to prema Sekretarijatu ili prema sudovima, morao je postojati propratni akt koji je potpisao i, znači, faktički sa njegovim potpisom odobrio slanje, znači, tog veštačenja.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Izvinjavam se što ovako šaramo. Zamoliću da se sada vratimo na sam vaš izveštaj, koji je dokument 990 sa 65 ter, ovaj put druga stranica. Ono što me zanima je mišljenje, to je poslednji paragraf u ovom dokumentu.

SUDIJA ORIE: Pre nego što nastavimo, mislim da ova dva dokumenta koja su pokazana svedoku, bar treba da budu obeležena za identifikaciju. Gospodine sekretaru, najpre, mislim da

je reč o dokumentu, da li ste prvo pokazali dokument od 21. septembra ili koristite brojeve po spisku 65 ter?

TUŽILAC DI FAZIO: Mislim, 21. septembar, taj dokument već ima broj kao dokazni predmet.

SUDIJA ORIE: Da, to je broj 445. A ovaj drugi, ovaj izveštaj balističke ekspertize i propratno pismo.

TUŽILAC DI FAZIO: Pa, ja bih bio sasvim zadovoljan ako se to obeleži kao dokaz.

SUDIJA ORIE: Da. Molim sekretara da dâ broj.

sekretar: To će biti P916.

SUDIJA ORIE: Hvala.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. Da pogledamo sada mišljenje. Vi kažete, od ovih čaura koje su dostavljene, najpre, da li mislite na čaure koje su vam poslate 1. septembra 1998. godine i koje vam je poslao onaj gospodin Milan Stanojević?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da, to je dato u prvoj rečenici, gore, mog izveštaja, to se odnosi na taj izveštaj.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Da, hvala. Izvinjavam se. Da vas pitam onda direktno ono što me interesuje. Vi kažete, od 14 dostavljenih čaura identično je, 14 od 29 dostavljenih, i to pronađenih na licu mesta u selu *Plančor*, 7. marta i 29 čaura, nađenih na licu mesta u selu Gramočelj/ Gramacel, 24. marta. Kada kažete identičnih, šta tačno mislite pod tim identično?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pod tim identično mislim da su, znači, tragovi koje oružje ostavlja na čaurama identični sa tragovima oružja koje je ostalo na ovih 29 čaura koje su nađene u *Plančaru* i Gramočelju/ Gramacel. Znači, tragovi, malo da pojasnim. Oružje, automatsko i poluautomatsko oružje ostavlja četiri karakteristična traga na čaurama. Znači, jedan od tragova je trag udarne igle, drugi od tragova je trag izbijača ili izbacivača, treći trag je trag čela zatvarača, koji ostaje na, znači, ova tri traga su, znači, tragovi koji ostaju na dnu čaure. I, ima četvrti trag, to je trag od izvlakača koji se nalazi na obodu čaure. Znači, to su ta četiri traga koje svako poluautomatsko i automatsko oružje ostavlja na, ovaj, čaurama. Znači, na osnovu ovih tragova, koji se upoređuju, znači, između sebe, utvrđuje se da li su te čaure identične sa drugim čaurama.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: U redu. A ukoliko jesu identični, šta to znači?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Ako su ti tragovi identični to znači da su te čaure ispaljene iz istog vatrenog oružja.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala. Časni Sude, ja bih hteo da zamolim da se ovaj balistički izveštaj uvede u spis.

SUDIJA ORIE: Da. Pretpostavljam da bi Odbrana, eventualno, htela da nešto kaže, da iznesu svoje mišljenje o usvajanju ovog stručnog izveštaja.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, možda bismo mogli to da iznesemo na kraju svedočenja ovog svedoka.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: Takođe.

SUDIJA ORIE: Gospodine Troop.

ADVOKAT TROOP: Ja, takođe.

SUDIJA ORIE: U redu. Onda odlažemo tu odluku do tada. Ima li još pitanja?

TUŽILAC DI FAZIO: Ne. Ja sam završio sa ispitivanjem. Hvala gospodine Višnjicu. I samo još, upravo me podsetila koleginica, da i biografija treba da bude uvedena u spis, da se usvoji kao dokazni predmet.

SUDIJA ORIE: Molim sekretara da dodeli broj.

sekretar: To je P917.

SUDIJA ORIE: Hvala. Pre nego što Pretresno veće da reč braniocima da vas unakrsno ispituju, gospodine Višnjicu, ja bih najpre hteo da zajedno pogledamo ovaj zahtev od 21. septembra, zahtev za balističko veštačenje. Molim da se to pokaže na monitoru. Molim samo da se to uveća, tako da svedok to može da čita. Hteo bih da izvedemo jednu prostu računicu, ako nemate ništa protiv. Molim vas da pratite ono što govorim. Vidim da, pod oznakom R1 ima 40 komada. Vidite li to. Pod R2 ima 36 komada, pod R3 ima 16 komada i pod R4 ima 4 komada. Da li se slažemo? Pod R5 ima 5 komada, pod R6 ima 3, je li tako. Ja, kada to saberem, dobijam ukupno 104 čaure. Možda vi želite to da proverite ili možda može neko to da zapiše i proveriti da li se svi slažemo sa cifrom.

TUŽILAC DI FAZIO: Tačna je cifra.

SUDIJA ORIE: Zatim imamo sledeću seriju, a to RE1, to je 1 komad, RE2 opet 1 komad, to je znači 2, a ukupno 106. Zatim imamo sledeću seriju, to je D1 6 komada, D2 5 komada, D3 ponovo 5 komada i D4 1 komad. Ova treća serija čini ukupni zbir 17, a to je sve zajedno 123 čaure. Sada bih hteo da vam skrenem pažnju, da pogledate sada izveštaj od 2. decembra. Molim da se to pokaže na monitoru. To je P916. Molim drugu stranicu. U tom drugom redu, kaže se poslato je 117 čaura određenog kalibra, 1 koja je bila drugog kalibra, 5 kalibra 9 mm i 1 čaura kalibra 7,9 mm. Ako sve ovo saberem, dolazim do cifre 124. Možete li da objasnite, molim vas, kako možete, sa jedne strane dobiti 123 čaure, a onda u svom poređenju govorite o 124. To me zbunilo.

SVEDOK VIŠNJIĆ: Greška u sabiranju. 117 plus 5 je 122 i 1 je 123. Ja se izvinjavam, ali zbir je tačan.

SUDIJA ORIE: Dobro. Ja sam laik u ovome, ali ja prvo vidim 117 i tu se onda kaže, 7,62 puta 39, zatim 7,62 puta 25, 5 9 mm i jedna čaura 7,9 mm. Znači, imamo 117 plus 1 plus 5 plus 1, znači, ukupno je to 124, baš kako ja vidim. Možete li, molim vas, da mi objasnite ovu zagonetku, kako to da ste dobili 123 čaure, a vi pregledali i uporedili ste 124?

SVEDOK VIŠNJIĆ: Ja stvarno ne znam kako je moguće da je u zahtevu pogrešno upisano. Inače, ovo je broj čaura koje sam ja pregledao, koje su dostavljene. E sad, moguće da postoji greška u zahtevu prilikom ovog, najverovatnije nisam obraćao pažnju prilikom toga, niti sabirao da li moj izveštaj odgovara sa brojem dostavljenih čaura. To je, priznajem, ipak moja greška.

SUDIJA ORIE: Da. No, gde je došlo do greške. Upravo to je pitanje koje sam ja vama hteo da postavim. No, vi se ne sećate toga jasno. Ako kažete da je 1 čaura promakla, a mi smo već uočili, možda i u pismu koje je poslato, napravljena je greška. Dakle, ne sećate se toga. Da li se uopšte toga sećate? Mada izgleda kao da ste sada iznenađeni, tako da nema baš mnogo nade da ću dobiti jasan odgovor.

SVEDOK VIŠNJIĆ: Ne sećam se gde je nastala greška, ali kažem, pošto je rađen izveštaj, tvrdim da je ovde ovaj broj čaura, koji sam napisao, tačan, jer, onda ne bih mogao da napišem izveštaj sa nekim čaurama. E sad, da li je u zahtevu nastala greška oko brojanja, sa jednom čaurom, pošto je veliki broj bio. Da kažem, sve je to, događaji su se puno dešavali, da su mnoge stvari rađene, ono što kažu, dosta brzo i da je traženo od mene dosta brzo da se podnese izveštaj, da bi moglo operativno da se radi, a i pretpostavljam da je od ovih momaka koji su bili na licu mesta isto traženo da se to brzo uradi, brzo završava. Znači, kod svih tih takvih brzih postupaka, postoji mogućnost da dođe do određenih grešaka.

SUDIJA ORIE: Naravno, moraju se uzeti u obzir sve moguće greške. Jedna mogućnost da su čaure, koje ste vi pregledali, da nisu bile potpuno isti oni uzorci koji su vama poslati.

SVEDOK VIŠNJIĆ: Ne, čaure se rade, znači, one uzroke koje sam dobio, malo pre sam vam objasnio, znači, proceduru rada. Znači, svi ti uzorci koji su doneseni iz Đakovice/Gjakovë, znači, rekao sam, procedura je, znači, razvrstavanje po kalibrima, znači to je prvo što sam uradio, kao što i stoji ovde. Onda je bilo razvrstavanje po broju oružja. Ovde vidim da u ovom izveštaju nema, ali uobičajeno je bilo isto da se napiše koliko je čaura iz koliko oružja i onda, znači, tek posle se pristupalo onom drugom delu. Znači, da se te čaure upoređuju sa onim ranijim čaurama. Tako da mogu da uzmem za tačnim, znači, broj čaura, ovo što stoji u ovom izveštaju.

SUDIJA ORIE: Da. Imam još jedno pitanje. O podudaranju. Vi ste rekli da je 14 čaura odgovaralo, odnosno bilo identično sa 29 čaura, koje su pronađene na licu mesta 27. marta i sa 29 čaura koje su pronađene na licu mesta 24. marta. Da li se sećate, da li su sve te čaure ispaljene iz jednog oružja ili su, pak, to bile podudarne čaure, koje su ispaljene iz više oružja. Razumete li moje pitanje?

SVEDOK VIŠNJIĆ: Mislim da razumem. Dakle, ovih 14 čaura, znači, od ovih 117 čaura kalibra 7,62 i 39 mm, koje su dostavljene od SUP-a Đakovica/Gjakovë, su ispaljene iz istog oružja kao i 29 čaura koje su nađene u selu *Pljančor* 7. 3. 1998. godine i 29 čaura koje su nađene u selu Gramočelj/ Gramacel 24. 03. 1998. godine. Znači, ovih, koliko je to 9, 9, 18, 58, znači ovih 72, koliko sam mogao na brzinu da saberem, čaura je ispaljeno iz jednog oružja istog.

SUDIJA ORIE: Da. Dakle, nije se radilo o više oružja. Recimo, da je uzorak od 14 bilo 10 od jednog oružja, 4 ispaljeno iz drugog, a recimo, da se 4 podudaralo sa 15 od 29 i 13 iz druge serije od 29. Dakle, sve su one bile ispaljene iz jednog oružja. Pa, kad ste vi ovde opisali poređenje i rekli, radi se samo o jednom oružju, a ne 2 ili 3 ili 4. Naime, moglo i dalje to biti da se 14 podudara sa 29 i onih drugih 29. Razumete moje pitanje?

SVEDOK VIŠNJIĆ: Da, da. Znači, ovih 14 čaura i one druge 2 i ove 2 grupe po 29 čaura, znači, ispaljene su iz jednog istog vatrenog oružja. Znači, prethodno su ove čaure, pretpostavljam da su 7. 3. u *Pljančoru* bilo još oružja, jer, uglavnom, koliko se sećam, kod tih napada nikad nije radilo samo jedno oružje, nego je više oružja rađeno. Znači, iz te grupe od ranije, znači, 29 čaura i 29 čaura iz Gramočelja/ Gramacel. Znači, iz mogućeg većeg broja čaura su iste. Znači, sa 14 čaura koje su dostavljene iz SUP-a Đakovica/Gjakovë, od 117 čaura, ovih 7,62 puta 39.

SUDIJA ORIE: Da, to mi je sada jasno. Gospodine Di Fazio.

TUŽILAC DI FAZIO: Oprostite, da li ja samo mogu da postavim još par pitanja, da se nadovežem na ono što ste vi upravo pitali?

SUDIJA ORIE: Da, nemam ništa protiv, mada ja uvek sačekam da tužilac završi sa svim svojim pitanjima. No, izvolite. Onda, možemo nakon toga da napravimo pauzu, pa nakon pauze da počne unakrsno ispitivanje.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hoću samo da pitam o jednoj temi. Svedoče, vi ste nam rekli detaljno o proceduri koju ste primenjivali. Kada su vam uzroci dostavljani na analizu, ovi uzorci od 21. septembra, pretpostavljam da su oni analizirani u periodu od tog dana pa do početka decembra. Znači, to je trajalo nekih 2 i nešto meseca. E, mene taj period od 2 i nešto meseca interesuje. Gde su se tačno u to vreme nalazili uzorci čije je analiza bila u toku?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Svi su se uzorci nalazili kod mene. Znači, i od ranijih i ovi novi. Znači, svi uzroci, rekao sam i opet ću ponoviti. Znači, svi uzorci iz nerešenih, znači slučajeva napada, su se nalazili kod mene u zbirci, u mojoj kancelariji.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala.

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Rekoh, samo da bi zbog efikasnosti, znači, da ne bi, ovi tragovi nisu vraćani, znači, sekretarijatima koji su upućivali, da ne bi se gubilo vreme. Znači, svi su morali ostajati kod mene, znači, da bi, kod svakog sledećeg koji dođe, da bih ja imao vremena da to uradim brzo. Znači, da ne tražilo od Sekretarijata da mi dostave čaure iz ranijih napada. Znači, tako je bio dogovor, takav je stav bio, da sve čaure iz tih nerešenih budu kod mene, zbog efikasnosti rada.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala. A od trenutka kada ste primili te čaure, ko je bio zvanični čuvar tih pojedinačnih dokaza?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Nekih posebnih čuvara nije bilo. Znači, sve te čaure nalazile su se u metalnoj kasi koja se nalazila u mojoj kancelariji u kojoj sam samo ja bio dostupan, znači, tim tragovima.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: U redu. A recite, molim vas, Pretresnom veću, koji je bio postupak da se izbegne mešanje uzoraka?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Znači svaki, svi tragovi, znači sa jednog mesta, držani su u jednoj posebnoj, znači, u jednoj posebnoj kesi na kojoj je stajala ceduljica sa, znači, datumom i mestom i brojem zahteva od Sekretarijata. Znači, sve je to stajalo u jednoj kesi, iz drugog dela, znači, stajalo u drugoj kesi. Znači, sa tim osnovnim podacima, da bih znao o čemu se radi i o kojim je čaurama reč.

TUŽILAC DI FAZIO – PITANJE: Hvala.

SUDIJA ORIE: Predlažem, onda, da sada napravimo pauzu i da nakon pauze počnemo sa unakrsnim ispitivanjem. Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Unakrsno ispitivanje neće dugo trajati.

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam da će trajati više od 5 minuta, jer tada bi trebalo da odemo na pauzu.

ADVOKAT EMMERSON: Pa, možda ne, ali slažem se da sada idemo na pauzu.

SUDIJA ORIE: U redu, sada pravimo pauzu do 10.50 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Višnjiću, sada će vas unakrsno ispitivati gospodin Emmerson, koji je zastupnik gospodina Haradinaja. Izvolite gospodine Emmerson.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT EMMERSON

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Ja imam samo neka opšta pitanja za vas, vezana za metodologiju koja se koristi kod upoređivanja čaura. Tokom iskaza rekli ste da postoje četiri indicije, četiri znaka koja se traže na svakoj čauri, kako bi se izvršilo poređenje, tragovi udarne igle, tragovi izbacivača, tragovi čela zatvarača i tragovi izvlakača. Je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Očigledno, svaki komad oružja neke klase ostavlja tragove u sve te četiri kategorije, je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Vaš je posao, kada vršite upoređivanje, da utvrdite da li su tragovi, recimo tragovi izvlakača, da li su to karakteristike vrste oružja ili se radi o karakteristikama nekog pojedinačnog komada. Morate prvo tu razliku da utvrdite, je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, uglavnom, radi se o tragovima tog oružja. Znači, koje ostavlja, znači, vrši se komparativno upoređivanje, znači, sa ostalim čaurama. Znači, direktno vezano za oružje, a ne za vrstu oružja.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da, da, to razumem. Ali, kada identifikujete neki trag na čauri, prvo morate doneti odluku o tome da li je taj trag koji posmatrate, pojedinačni, individualni trag koji je trag koje je napravilo neko konkretno oružje ili se radi o tragu koji je tipičan za neki primerak oružja u određenoj vrsti ili klasi oružja. To je prva procena koju morate napraviti, zar ne?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Veoma je teško utvrditi o kojoj se vrsti oružja, pojedina oružja ostavljaju dosta približno iste tragove. Znači, da je veoma teško u prvoj fazi, znači, utvrditi. E kaže se, e da, ovo je iz te ili iz te grupe oružja urađeno. Znači, pristupa se direktnom, znači, upoređivanju sa već postojećim tragovima.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da, da. Onda, razumem. I onda morate da odlučite da li se, po vašem mišljenju, konkretni trag koji upoređujete, da li je reč o tragu koji je mogao nastati zbog korišćenja različitih oružja ili je to vrsta traga koja je mogla napraviti samo jedno konkretno oružje. Tu procenu morate da napravite, zar ne?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da. Napravi se procena. Mislim, uopšte je poznato da ne postoji u obradi oružja idealna obrada. Znači, svako oružje prilikom obrade ostavlja, ima neki svoj poseban tzv. identifikacioni ili individualni trag. Što je oružje više u upotrebi, znači, ti individualni tragovi su mnogo jasniji, jer se posle duže upotrebe ti tragovi malo i pojačavaju i sve to.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da. To smo razumeli. Na primer, kod nekog oružja vam je puno jasnije da nešto što posmatrate, da se radi o dva traga iz istog oružja, a u nekim drugim slučajevima, ta razlika nije toliko jasna. Jesam li u pravu?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, jeste. Zato postoje ti toliko, tih tragova, znači, na pojedinom delu, znači, od ovih četiri koje smo objasnili, znači, ne dešava se da na sva četiri dela budu potpuno jasni tragovi. Znači, negde se desi da ima na sve četiri, negde na tri, na dva i tako. Znači, ako se desi da je samo jedan i veoma loš, znači, te takve tragove, znači, gde nisam ni ja siguran, niti bilo koji od balističara siguran, to, znači, takve tragove, ili te čaure, ne uzimamo u razmatranje, za utvrđivanje. Znači, tamo jedino gde se, ono što kažu, sa sigurnošću utvrdi podudarnost tragova, onda se samo te čaure uzimaju u razmatranje. Znači, one ostale, u koje nismo 100% sigurni, one se odbacuju.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: I onda u beleškama koje vodite u to vreme, vi biste zapisali i razloge koji su vas naveli da donesete neki konkretan zaključak, zar ne?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, mislite, koji trag je to, ako sam tako razumeo pitanje.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Kada govorimo o vašim beleškama, o evidenciji koju ste vodili prilikom vođenja ispitivanja, vi onda zabeležite koji su vas tragovi naveli da zaključite ono što ste zaključili. Je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Ne, nije to upisivano. Znači, jedino je od grupe čaura, koju sam, znači, utvrđivano je, znači, odvajani su kalibri, onda u istom kalibru je utvrđivano iz koliko je oružja, s tim što nije opisivano koji su tragovi ti, na osnovu kojih je došlo do utvrđivanja da je to isto. Mislim, to nije pisano u izveštaju.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Da, da. To razumem. Ali bi se to moglo naći u vašim beleškama koje ste sami radili, koje kažete da su uništene. Tamo ste beležili tu vrstu informacija. Jesam li u pravu?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Ne, nisam obeležio tu vrstu informacija. Znači, u mojim beležnicama je stajalo, ne znam koliko ste me razumeli, znači, stajalo je, pošto je bilo više tih nerešenih slučajeva, znači, bilo je puno čaura, znači u tom mom izveštaju je stajalo sa određenog događaja, znači, u mojoj beležnici je stajalo, znači, sa tog određenog događaja, koliko čaura, kog kalibra i iz koliko oružja i druga informacija koja je stajala, stajala je s koje čaure iz tog, znači, iz te grupe oružja, da li su podudarne sa čaurama iz neke druge grupe oružja. Znači, to su ti podaci koji su stajali u mojoj beležnici.

ADVOKAT EMMERSON – PITANJE: Razumem. Da li ste bilo gde beležili sam mehanizam i kako ste došli do nekog konkretnog zaključka?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, nisam to radio. To nije bila uobičajena procedura, kod nas, rada, koji mehanizam, kako i sve to, ovaj.

ADVOKAT EMMERSON: To su bila sva moja pitanja, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Guy-Smith. Gospodine, gospodin Guy-Smith je zastupnik gospodina Balaja. On će vas sada unakrsno ispitivati.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT GUY-SMITH

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Hteo bih samo da razjasnim jedan od odgovora koji ste malo pre dali, kako bih shvatio šta ste tačno posmatrali. Kada ste vršili ispitivanje, znate da postoji grupa tragova koje se formalno nazivaju tragovi klase. Sada, dakle, ne govorim o klasi oružja, nego o karakteristikama klase koje se mogu pripisati svim čaurama koje se odnose na neko konkretno oružje.

SUDIJA HOEPFEL: Možda to nije bilo sasvim jasno postavljeno. Šta mislite kad kažete neko konkretno oružje?

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Postaviću pitanje drugačije. Kada ispitujete čaure, onda ono što vi ispitujete su, zapravo, tragovi oruđa. Dakle, reč je o tragovima koji su nastali na čauri, je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Vi ste nam identifikovali četiri vrste tragova koji se ispituju, je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada je reč o vrstama tragova koje ispitujete, jedna od vrsta je tzv. karakteristika klase. Dakle, trag koji se može očekivati da se pronađe, zbog toga što je čaura ispaljena iz određene vrste oružja. Da li je to tačno?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Postoji još jedna karakteristika, a to je podklasa. Takva podklasa se javlja kada su tragovi proizvod zahvaljujuću određenom procesu proizvodnje, kod kojeg se stvara, kod nekih cevi, određena anomalija, a kod nekih cevi se takva anomalija ne nalazi. Je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: I zatim imamo poslednju grupu ili područje, a to su individualni tragovi. Je li tako?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da. Postoje dve vrste. Znači, termin individualni i tzv. Identifikacioni, znači, terminologija kojom baratamo mi kod nas, to su individualni i identifikacioni tragovi. U grupu individualnih tragova to spada ono što ste rekli, znači koje se odnosi na vrstu oružja, a tzv. identifikacioni tragovi, to su tragovi koje ostavlja to pojedinačno oružje.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Koliko ja shvatam ono što ste rekli, kada ste ispitivali čaure niste ništa beležili u vezi sa tim razlikama, klase i podklase i individualnih tragova koje ste utvrdili. Je li to tačno?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH: Nemam više pitanja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Harvey? Gospodin Troop?

ADVOKAT HARVEY: Svedjedno, mi nemamo pitanja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio. Samo da vidim prvo, možda, da Pretresno veće prvo postavi nekoliko pitanja. Sudija Hoepfel ima pitanje za vas.

SUDIJA HOEPFEL: Dozvolite da vas pitam, kako ste utvrđivali te tragove? Da li ste ih gledali golim okom, lupom, mikroskopom? Kako se to radi? Pomenuli ste mikroskop, ali, da li se sve radi samo mikroskopskom analizom ili, kako teče proces?

SVEDOK VIŠNJIC: Pošto su to, tzv. mikro tragovi, znači ne mogu se videti golim okom, znači ti tragovi se moraju upoređivati na mikroskopu i to tzv. komparativnom mikroskopu koji je specijalizovan baš za ovakve vrste veštačenja. Znači, on postoji, ima dva objektiva, znači, na jednom se stavlja čaura iz, na jednom se stavlja, znači, čaura iz ove grupe čaura, a na drugom se stavljaju druge čaure. Znači, vrši se, stavi se jedna čaura, ako već, znači, pričamo o tragovima koji su doneseni sa jednog slučaja, znači, treba se utvrditi da li su sve te čaure ispaljene iz jednog ili više oružja. Znači, stavi se jedna čaura, recimo, na levoj strani, nije bitno, ovaj, komparativnog mikroskopa, a druge čaure se stavljaju na desnoj strani i vrši se komparativno upoređivanje. Znači, međusobno upoređivanje, znači, onog momenta kada dođe do poklapanja tragova, ta se čaura odvaja i pripisuje se ovoj grupi čaura. Znači, ona čaura koja nema te tragove, znači, odvaja se posebno. Znači, iz te celokupne grupe čaura koja je stigla, znači, vrši se upoređivanje sa tom prvo jednom čaurom koja je nasumice odabrana i iz te grupe odvoji se jedan određeni broj čaura koji su identifikaciono podudarni sa tom čaurom. Kada se završi ta procedura, ako je ostalo još čaura, onda se iz te grupe ostalih čaura stavlja isto nasumice, znači, čaura i sve one ostale čaure se vrši upoređivanje sa tom čaurom. Znači, ako se sve te identifikacione karakteristike poklope sa ovim, znači, stvara se ta druga grupa čaura i tako dalje, mislim, ako ima više. Mislim, to je taj postupak rada koji se vrši na komparativnom mikroskopu gde mogu da se uporede, gde mogu da se uklope. Znači, ono što ja vidim na mikroskopu to je leva i desna strana, po sredini stoje linije. Znači, u onom momentu kada dođe do poklapanja svih tih identifikacionih karakteristika, onda kažem da je to čaura podudarna sa ovom čaurom koju već imamo.

SUDIJA HOEPFEL: Govorili ste celo vreme, „mi“ ili „radimo“. To je samo način na koji se vi izražavate ili se radi, ili ste stvarno mislili na grupu ljudi?

SVEDOK VIŠNJIC: Ja, pošto sam ja jedini bio balističar, mislio sam na sebe. Mislio sam, to je, uglavnom, faktički, uobičajeno, jer ti kod . . .

SUDIJA HOEPFEL: Da, u redu. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: I ja imam nekoliko pitanja za vas. Kada se koristite tim komparativnim mikroskopom, da li je na njega bila priključena nekakva kamera kako biste mogli fotografisati ono što ste videli pod mikroskopom?

SVEDOK VIŠNJIC: To su bili mikroskopi, oni starije generacije, koji za razliku od ovih novih mikroskopa nemaju ni kameru ni mogućnost, znači, fotografisanja, znači samo čisto vizuelno gledanje.

SUDIJA ORIE: Da. Zatim, gospodin Guy-Smith vas je ispitivao o karakteristikama. Da li se radi o karakteristikama neke vrste oružja ili o karakteristikama nekog pojedinačnog oružja. Gospodin Guy-Smith je govorio o tri kategorije, vi o dve. Meni to na kraju nije bilo jasno, pa bih voleo da to razjasnimo. Međutim, pre toga, u svom izveštaju vi ste napisali da je 14 od dobijenih čaura, bilo upoređeno sa dve serije od po 29 čaura i vi tamo navodite da su one imale identične tragove značajnih individualnih ili identifikacionih osobina i zbog toga ste došli do zaključka da

se radi o identičnim čaurama, što sam ja shvatio da to znači da su ispaljeni iz istog oružja. Sada mi recite da li je moguće doći do takvog zaključka ukoliko se individualne karakteristike nekog oružja ne bi poklapale. Drugim rečima, da li ste do takvog zaključka mogli doći uopšte na osnovu vrste, tj. karakteristike koje važe za vrstu oružja ili se takav zaključak može izvući samo kada govorimo o konkretnim identifikacionim osobinama nekog oružja?

SVEDOK VIŠNJIĆ: Do ovih konkretnih zaključaka, znači, do tih sigurnih zaključaka, može se samo doći upoređivanjem sa identifikacionim karakteristikama. Jer, individualne karakteristike to su opšte karakteristike za jedno određeno oružje, s tim što, znači, svako oružje ipak naš na neki svoj način, ima svoj neki poseban trag, znači, identifikacioni trag. To isto možemo da kažemo, da uporedimo eto, da bi možda bilo malo jasnije, sa papilarnim linijama na prstima. Znači, svaka osoba ima neku svoju određenu identifikacionu karakteristiku, tako i svako oružje ima neku svoju identifikacionu karakteristiku koja se razlikuje od drugog oružja. Znači, upoređivanjem tih karakteristika i uklapanjem tih karakteristika, znači, u tom momentu kada se te karakteristike uklape, onda kažemo da su te čaure ispaljene iz tog jednog oružja.

SUDIJA ORIE: Dakle, takav zaključak se može izvući samo na osnovu konkretnih karakteristika nekog komada naoružanja iz kojeg su te čaure ispaljene. Da li sam dobro razumeo?

SVEDOK VIŠNJIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Da li se uopšte prisećate tog procesa upoređivanja ovih 14 čaura i onih čaura koje ste imali u svojoj zbirci? Da li se, dakle, toga stvarno sećate ili ste samo zato što ste na papiru videli, pa ste rekli, pa ja sam ovo zapisao, ja sam stvari uvek tako radio. Dakle, da li se možda, konkretno, sećate baš tog ispitivanja, upravo tih čaura?

SVEDOK VIŠNJIĆ: Konkretno se ispitivanja tih čaura, mislim, ne sećam. Sećam se tih događaja i sve to, ali mislim konkretno ispitivanje baš i celokupnog postupka, ne sećam se, mada je, kažem vam, procedura uglavnom kod svih tih upoređivanja, ista. Znači, tako da, posebno tog slučaja se baš i ne sećam nešto.

SUDIJA ORIE: Pitam vas, na primer, ovakve pojedinosti vezane za te konkretne čaure. Recimo, da li ste ih dobili u kartonskoj kutiji koja je bila zalepljena ili u nekoj kesici? Dakle, takve pojedinosti, možda, vezane za to ispitivanje. Da li se, možda, toga sećate. Ako se ne sećate, naravno, to me ne bi ni najmanje iznenadilo, dugo je vremena prošlo i dobili ste čitav niz čaura na ispitivanje tokom vaše profesionalne karijere, pa bih se ja čudio da se sećate. Ali vas pitam, ako se slučajno sećate nečeg konkretnog, molim vas, recite, ako ne, recite i to.

SVEDOK VIŠNJIĆ: Konkretno se za taj slučaj stvarno ne sećam, u šta su donesene. Ali, kažem eto, uobičajeno, uglavnom su donesene u kesicama, odvojene po tragovima koji su nađeni na licu mesta, po brojevima, znači, tragova.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Di Fazio, imate li pitanja, dodatna pitanja za svedoka.

TUŽILAC DI FAZIO - PITANJE: Da, samo dva pitanja. Oba advokata Odbrane, gospodine, su vas pitali za vođenje beležaka. Da li je za vas bilo neophodno da kada vršite ispitivanje i donosite zaključke kod ovakvog slučaja o kojem je reč, a i uopšteno govoreći, dakle, da li je bilo neophodno da vodite beleške?

ADVOKA GUY-SMITH: Ulažem prigovor na ovo pitanje.

SUDIJA ORIE: Traži se prosuđivanje, mišljenje, a ne činjenice?

ADVOKAT GUY-SMITH: Upravo tako.

SUDIJA ORIE: Pitajte da li je bilo neophodno, gospodine Di Fazio.

TUŽILAC DI FAZIO: Ja ne pitam za prosuđivanje, ja sam ga pitao za uobičajene, svakodnevne metode koje su korišćene.

SUDIJA ORIE: Mogli ste ga pitati, recimo, da li ste mogli napraviti zaključak ili sastaviti izveštaje da pre toga ne zapišete sve što ste utvrdili, da li ste to ikada radili. Onda govorimo o činjenicama i iskustvu.

TUŽILAC DI FAZIO - PITANJE: U redu, onda ću to postaviti tako. Dakle, da li ste mogli doći do zaključaka a da pre toga niste vodili beleške?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, moglo je doći do zaključka, ali je to mnogo bilo duže i ovo. Znači, pošto je bilo, ipak, tih događaja dosta, da bi sebi olakšao, znači, postupak rada, ja sam vodio te svoje beleške, znači, vezano baš isključivo samo za ove slučajeve, nerešene. Znači, tako da sam u svojoj svesci, kao što sam i pre rekao, znači, imao zapisano događaj, broj čaura, vrste čaura i oružja, koliko je ispaljeno iz čaura i sve su one bile obeležene sa nekim mojim internim brojevima. Znači, to mi je služilo da bi kod svakog novog, znači, donošenja čaura, da bih mogao lakše i efikasnije da radim. Jer, kao što sam rekao, ja sam u zbirci samo jednu od grupe čaura. Znači, kada bih utvrdio, da bih znao, kada dođem do, kada uporedim tu čauru, da bih bio siguran onda sam uzimao i onih ostalih čaura, da i to isto uporedim, znači, da bih bio 100% siguran. Znači, nisam hteo da ostanem samo na toj jednoj čauri, koja je karakteristična za tu grupu. Znači, to mi je, moje beleške su mi služile da bih ja lakše mogao da se snalazim u celokupnom tom poslu svog rada, vezano za te slučajeve.

SUDIJA ORIE: Dozvolite da probam da shvatim. Verovatno, barem ja tako mislim, nemoguće je napisati izveštaj a da sebi ne pišete neke beleške. Jer, ovih 14 u odnosu na 29, negde ste sigurno zapisivali broj 1 i broj, ne znam, koji se poklapaju ili se ne poklapaju, ali jasno mi je, isto tako, da u vašim beleškama nije bilo pojedinosti na osnovu kojih ste konkretno rekli da se nešto poklapa. Na primer, ne biste rekli da je trag udarne igle nejasan, ali recimo, čelo zatvarača i trag zatvarača se poklapa. Dakle, kažete da to niste zapisivali. Da li biste samo, onda, zapisivali poklapa se ili ne poklapa se, ili biste uključili poklapa se ili se ne poklapa, zbog toga i toga. Da li ste na taj način radili?

SVEDOK VIŠNJIĆ: Ne, rekao sam, samo upisivao sam čaure koje se međusobno, znači, uklapaju. Znači, toliko i toliko čaura su ispaljeni iz jednog oružja, toliko i toliko čaura su iz jednog oružja, s tim što nije bilo tih detaljnih, jer nije uobičajeno, mislim, ne samo kod mene, nego kod svih veštaka, kod nas nije uobičajena ta procedura da se piše da je utvrđeno poklapanje na čelu zatvarača, na izbijaču ili ovo ili ono. Znači, pisalo se uopšte, znači, kod svih tih uklapanja i ono kada se, znači, do neke sigurnosti, da je to onda pisalo da su te čaure ispaljene iz istog oružja. Znači, bez tih pojedinosti upisivanja.

SUDIJA ORIE: U redu. To je sad jasno. Gospodine Di Fazio, nastavite.

TUŽILAC DI FAZIO - PITANJE: Hvala. Gospodin Guy-Smith vas je pitao da li ste zapisivali beleške u vezi sa razlikama između klasa, podklasa i pojedinačnih tragova koje ste ispitivali. Da li je bilo potrebno, ... odnosno zašto niste vodili takve zabeleške?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Ja se izvinjavam, nisam vas baš ponajbolje razumeo, da bih mogao da vam odgovorim. Ako možete malo da pojasnite pitanje.

TUŽILAC DI FAZIO - PITANJE: Svakako. Gospodin Guy-Smith, jedan od branilaca vas je pitao sledeće, kada pregledate čaure, vi niste pisali nikakve zabeleške u vezi sa razlikama između klase, podklase i individualnih tragova koje ste ispitivali. A vi ste rekli, da. Ja vas sada pitam, da li ima nekog razloga zbog čega niste vodili takve zabeleške?

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam i malo pre odgovorio. Nije uobičajena procedura, znači, da se vrše, da se pišu zabeleške, na osnovu čega i na osnovu kojih je tragova izvršeno. Znači, onog momenta kada se izvrši upoređivanje, znači, kada ja dođem do zaključka da je to oružje, znači, na osnovu tih postojećih tragova koji se prate, ne samo ja nego svi u balistici koji rade, znači, vrše identifikaciju određenih tragova, znači, u momentu kada ja uklopim sve te tragove i budem siguran da su to ti, onda potvrđujem da je to bez ikakvog, mislim, pojedinačnog upisivanja razloga, zbog čega, šta, kako i sve to.

TUŽILAC DI FAZIO - PITANJE: U redu. Hvala. I samo o poslednjoj temi o kojoj hoću da vas pitam, a to je nešto što ste upravo pomenuli u svom odgovoru. Vi ste rekli da nije bila standardna procedura. Recite Pretresnom veću, gde to nije bila standardna procedura? Da li imate bilo kakve informacije o tome gde je to bilo u bivšoj Jugoslaviji, da jeste, odnosno da nije bila standardna procedura i da li to nije bila standardna procedura uopšteno ili samo u vašem odeljenju.

SVEDOK VIŠNJIĆ – ODGOVOR: To nije bila standardna procedura. Recimo, ja sam imao saradnje, pošto je postojalo samo tri centra, znači Beograd, Novi Sad i Priština, znači, ja sam bio u kontaktu sa svim tim kolegama, koji su se bavili istovetnim poslovima kao i ja. Znači, uglavnom postupak rada je bio ovaj koji sam ja radio. Na početku, možda se sećate, da je prvi sa kojim sam kontaktirao bio kolega iz Novog Sada, balističar. Znači, kasnije sam imao kontakte sa kolegama iz Beograda, znači, to su ta tri centra sa kojima sam sarađivao i uglavnom procedura, i pisanja i rada je uglavnom ova bila koju sam i ja radio.

TUŽILAC DI FAZIO: Hvala.

SUDIJA ORIE: Ima li daljih pitanja?

ADVOKAT GUY-SMITH: Ne.

SUDIJA ORIE: Gospodine Višnjiću, time je onda vaše svedočenje završeno u ovoj sudnici. Ne znam da li za ovu diskusiju oko usvajanja u spis 916 i 917 ima potrebe da svedok bude prisutan? Obično to nije slučaj. Međutim, vidim da svi odmahujete glavnom. U tom slučaju, gospodine Višnjiću, želim da vam se zahvalim što ste prešli ovaj dugi put da dođete u Hag, da biste odgovarali na naša pitanja. Želim vam srećan put kući i molim sudsku službenicu da isprati svedoka iz sudnice.

SVEDOK VIŠNJIĆ: Zahvaljujem.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA ORIE: Usvajanje 916, stručnog izveštaja i prpratne korespondencije.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, mislim da znate da se mi suprotstavljamo usvajanju ovog izveštaja iz razloga koji smo već izneli u svojim argumentima i, prema tome, mi smatramo da ovaj izveštaj neće biti usvojen u spis, uz naš pristanak.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja se pridružujem.

SUDIJA ORIE: Gospodine Harvey?

ADVOKAT HARVEY: I ja se svakako pridružujem, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Di Fazio, da li vi želite da odgovorite na ovo ili prepuštate Pretresnom veću da razmotri sve ono što je već rečeno u vezi sa ovim izveštajem?

TUŽILAC DI FAZIO: Što se tiče stručnosti, to je ona prva prepreka u usvajanju ovog izveštaja. Mislim da ste danas čuli kakva je stručnost ovog svedoka. Ja sam potpuno svestan onih pitanja koja su oni pokrenuli u svojim argumentima. Međutim, ta pitanja koja su pokrenuta, po našem mišljenju, odnose se samo na težinu koju ćete vi pridati njegovom svedočenju.

SUDIJA ORIE: U redu. Da pređemo sad na 917. Dakle, biografija svedoka. Da li pretpostavljam da će relevantnost tog dokumenta zavisiti od toga da li će da se usvoji 916. s obzirom da imate prigovor na 917, na osnovu nedostatka relevantnosti. Međutim, ukoliko 916 bude usvojeno, da li ćete u tom slučaju imati prigovor?

ADVOKAT GUY-SMITH: Ne.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: U tom slučaju, Pretresno veće će to odmah učiniti. Najpre da pojasnimo, da vidimo da li je svedok koji je na raspolaganju i koji treba da bude ispitivan pod zaštitnim merama. Ako sam dobro shvatio, glavno ispitivanje je dovršeno. Mi smo malo bili užurbani u tom trenutku, imali smo nekog ograničeno vreme i mislim da sam tada pozvao Tužilaštvo da završi u narednih par minuta. A onda, kada smo završili, gospodin Emmerson je zamolio da mu se dozvoli da postavi pitanje koje mu je bilo važno za pripremu unakrsnog ispitivanja i mi smo to odobrili. Prema tome, pitanje da li smo već počeli sa unakrsnim ispitivanjem ili ne, odnosno da li je završeno glavno ispitivanje, možda nije do kraja jasno. Gospodine Re?

TUŽILAC RE: Situacija je takva da u žurbi da završimo do 15 do 7, jedno pitanje je ostalo malo nejasno, a to je ono u vezi sa rođakom i telima u jezeru. Meni je bilo potrebno još desetak minuta da to završim i ukoliko mi se to dopusti, ja ću vrlo brzo to završiti.

SUDIJA ORIE: Dobro. Moje sledeće pitanje je onda, da li ima nekih prigovora na to, odnosno na činjenicu da je možda glavno ispitivanje bilo završeno.

ADVOKAT EMMERSON: Pa, to je na Pretresnom veću da odluči. Ja sam već rekao, ja ne mogu da počnem sa unakrsnim ispitivanjem tog svedoka danas.

SUDIJA ORIE: Da, ali nas to iznenađuje pomalo, jer da je Tužilaštvo iskoristilo svoje vreme onako kako je trebalo, vi ste već trebali da počnete sa unakrsnim ispitivanjem. Ja razumem da ste vi očekivali da će se taj svedok vratiti u četvrtak, međutim, Pretresno veće je ipak očekivalo da ste se vi već u to vreme pripremali za to, što bi vam omogućilo bar da počnete sa unakrsnim ispitivanjem.

ADVOKAT EMMERSON: Pa, situacija je sledeća. Ovaj svedok je svedočio i odgovarao na pitanja tužioca. S obzirom da je trebalo da počnem sa unakrsnim ispitivanjem sutra, ja sam potpuno to ostavio po strani, da bih se pozabavio onim svedocima koji su trebali da se pojave u međuvremenu. Ja nemam svoje zabeleške, nisam uspeo ni da pregledam zapisnik tokom onog glavnog ispitivanja. To sam prosto nameravao da uradim danas, ja prosto ne mogu danas da počnem sa unakrsnim ispitivanjem.

SUDIJA ORIE: Koliko vremena će vam biti potrebno po vašoj proceni?

ADVOKAT EMMERSON: Oko dva sata.

SUDIJA ORIE: Gospodine Guy-Smith, jeste li i vi sve ostavili po strani ili ste vi u drugoj situaciji?

ADVOKAT GUY-SMITH: Pa, ja nemam taj registrator sa sobom i nameravao sam da proverim da li ima nekoga u kancelariji ko bi to mogao da donese. Nisam u ovom trenutku spreman. A što se tiče vremena, ja mislim da mi neće trebati više od pola sata i, iskreno govoreći, u zavisnosti od toga šta se bude dogodilo u narednih par trenutaka, možda će biti i kraće.

SUDIJA ORIE: Gospodine Harvey?

ADVOKAT HARVEY: Časni Sude i ja sam pomalo zatečen ovim. Jer, ja sam očekivao da će gospodin Emmerson i gospodin Guy-Smith ispitivati pre mene i polazeći od te pretpostavke, ja se nisam ni pripremao, nisam imao mnogo pitanja za ovog svedoka. I, u svakom slučaju, voleo bih da čujem šta oni imaju da kažu i da se sa njima konsultujem.

SUDIJA ORIE: Dobro, ali da li mogu da pretpostavim da bar ima nekih oblasti gde želite da postavite pitanja. ... Pretresno veće bi želelo da zna koliko će vam vremena biti otprilike potrebno?

ADVOKAT HARVEY: Pa, moj odgovor na vašu prvu primedbu, časni Sude, je pa ne mora baš da znači. A što se tiče toga koliko će mi vremena biti potrebno, ja očekujem da mi možda uopšte neće biti potrebno nikakvo vreme, da ga neću ispitivati. Ja razumem, naravno, da Pretresno veće želi da se što efikasnije koristi sudsko vreme, međutim, isto tako želim da izađem u susret i gospodinu Emmersonu.

SUDIJA ORIE: Dobro. Gospodine Re, ako bi vama odobrili vreme da dodate još nešto u svom glavnom ispitivanju, a nisam čuo da ima prigovora na to.

ADVOKAT GUY-SMITH: Pa, ja sam upravo pregledao zapisnik i neću da stavim prigovor koji sam stavio pre neki dan.

SUDIJA ORIE: Dobro. A ako unakrsno ispitivanje počne sutra, da sutra završi, tako da svedok može da napusti Hag?

TUŽILAC RE: Izvinite. Ne razumem pitanje.

SUDIJA ORIE: Pa, pošto je svedok sada tu, ja ne bih hteo da čekamo do sutra sa svedokom, da ga uopšte ne vidimo, da mu objašnjavamo kakva je sadašnja situacija. Međutim, ukoliko vama odobrimo dodatno vreme da dovršite svoje glavno ispitivanje, onda bismo to obavili, a onda bismo završili sa radom, i, na osnovu procene koliko vam je vremena potrebno sutra, očekujem da će moći da se završi. Da li ćete vi imati nekih dodatnih pitanja?

TUŽILAC RE: Pa, mi ćemo očigledno ovde postupati onako kako vi naložite. Ja sam iznenađen da Odbrana nije spremna za unakrsno ispitivanje svedoka koji je trebalo da dođe prošle nedelje. A što se tiče planiranja svedoka i administrativnih pitanja, još jedan svedok stiže večeras i moći će da svedoči sutra. Mi, prosto, nismo mogli da ga dovedemo ovde ranije danas.

SUDIJA ORIE: To je za mene još jedna novost.

TUŽILAC RE: Ne, ne. Ja sam to objasnio.

SUDIJA ORIE: Kada ste objasnili?

TUŽILAC RE: Ja sam obavestio gospodina Zahara još ranije, tokom ove nedelje, da imamo novog svedoka koji stiže u četvrtak.

SUDIJA ORIE: Moguće da sam ja propustio tu e-mail koju ste vi poslali prošlog četvrtka. Međutim, naravno, i dalje ostajemo u situaciji da delimično danas neko vreme nećemo iskoristiti. No, za nastavak glavnog ispitivanja potrebno je da sada napravimo pauzu, kako bi se sudnica pripremila za izmenu glasa. Ne možemo, dakle, odmah da počnemo.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Istovremeno, Pretresno veće će razmotriti i onu tvrdnju koju su izneli branioci, da nisu u stanju da počnu sa unakrsnim ispitivanjem odmah. Istovremeno, pozivam Odbranu da učini sve što može kako bismo, kako god je moguće, počeli danas. Pretresno veće je vrlo zabrinuto zbog gubitka vremena. Ja razumem vaše probleme gospodine Emmerson, vidim to na vašem licu.

ADVOKAT EMMERSON: Ja ne želim da budem tendenciozan ovde, ali nisam imao pojma, dok nismo došli u ovu sudnicu jutros...

SUDIJA ORIE: To je jasno.

ADVOKAT EMMERSON: ...prosto, osim ako ne napustim sada zgradu, da se raspitam, da prikupim svoje papire i da se vratim kasnije. Ja sam prosto potpuno razgoličen, ja ne mogu da obavim unakrsno ispitivanje.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Re.

TUŽILAC RE: Pa, ja imam nešto u vezi sa administrativnim pitanjima, a nema nikakve veze sa sledećim svedokom. Gospodin Zahar je, ... mislim, da je gospodin Nilsen zatražio prošle nedelje, da li se može odrediti neko vreme ove nedelje za administrativna pitanja i mi imamo neke rezimee po Pravilu 92 ter koje bismo mogli da pročitamo u zapisnik danas i da iskoristimo vreme na taj način danas.

SUDIJA ORIE: Da, možemo i to da učinimo. Istovremeno, ima i nekoliko odluka koje Pretresno veće treba da saopšti. Sada ćemo, dakle, napraviti pauzu. Onda će se pripremiti sudnica za ovog zaštićenog svedoka, a onda će tužilac imati priliku da nastavi sa glavnim ispitivanjem i onda ćemo neko vreme provesti na administrativnim pitanjima. Nastavljamo u 12.05 časova.

(pauza)

(svedok je pristupio Sudu)

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA ORIE: Dobar dan, svedoče 55. Drago mi je da vidim da ste ponovo tu. Možda ste se malo iznenadili da smo vas pozvali da dođete dan ranije nego što je bilo planirano. Glavni razlog je taj da smo mi malo brinuli da, ukoliko stignete ujutro, moglo bi početi sa svedočenjem tek kasno, ne pre pola 11, a pošto ne možemo raditi i posle podne, brinulo nas je da nećete moći da se vratite u mesto svog boravka tog istog dana i zbog toga smo vas zamolili da dođete nešto ranije. Da još kažem i to da pretpostavljam da putovanje malo i zamara, pa smo odlučili da vam danas bude postavljeno samo još nekoliko pitanja i to će učiniti tužilac. Onda ćemo završiti sa radom, a pošto ste u Hagu, možemo ponovo da nastavimo sutra u 9 časova i svi su sigurni da će se moći završiti sa vašim ispitivanjem sutra, da možete da se vratite kući. Razumete li?

svedok: SST7/55

SVEDOK 55: Da, razumem. Ali, hteo bih nešto da kažem.

SUDIJA ORIE: Dobro. Predlažem sledeće. Ukoliko želite da nešto kažete, da najpre odgovorite na još nekoliko pitanja, a onda će vam biti data prilika da se obratite Pretresnom veću ili je, pak, to tako hitno, da biste hteli da to učinite odmah? A, isto tako, imajte u vidu da treba da razmislite da li želite da, kad nam se obratite, da nam se obratite na privatnoj sednici ili javno.

SVEDOK 55: Hteo bih da vam se obratim, časni Sude, na privatnoj sednici, kako bih objasnio nekoliko stvari.

SUDIJA ORIE: Pa, dobro, videćemo, jer svedoci su tu da bi odgovarali na pitanja, obično, ali daćemo vam priliku da nešto kažete i na privatnoj sednici. Mi ćemo budno motriti da vidimo kako nam se obraćate i da li je to prikladno. Prelazimo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, opet smo na otvorenoj sednici, s tim izuzetkom da su zavese spuštene.

SUDIJA ORIE: Moliću da se zavese podignu. Molim da mi pomognu oni koji za to nisu obučeni, ali ipak mogu. Pretresno veće bi se želelo da se pozabavi sa nekoliko proceduralnih pitanja kako bismo iskoristili vreme koje imamo ovoga jutra. Ja ću prvo pročitati odluku i obrazloženje za odluku vezano za svedoka 64. Počecu sa prvom. Odluka po 20.zahtevu Tužilaštva u vezi sa zaštitnim merama tokom suđenja. 20. podnesak Tužilaštva za zaštitne mere za suđenje koje je dostavljeno 30. 07. 2007. a korigenda je dostavljena 3. avgusta 2007. i 16. avgusta 2007. Tužilaštvo je zatražilo zaštitne mere za osobu čije dve izjave svedoka su uvrštene u spis, u skladu sa Pravilom 92 bis, odlukom Pretresnog veća od 11. jula 2007. Tužilaštvo je zatražilo dodeljivanje pseudonima, kao i da se o svedoku u svim javnim dokumentima govori koristeći se tim pseudonimom i da se nikakva identifikaciona informacija o svedoku ne obelodanjuju javnosti. Pretresno veće napominje da u načelu suđenje mora biti otvoreno za javnost i zaštitne mere se mogu dodeljivati jedino ukoliko postoji objektivno utemeljena opasnost za bezbednost i dobrobit svedoka i njegove porodice, ukoliko se sazna da je svedok davao iskaz

pred Međunarodnim Tribunalom. Strana koja traži zaštitne mere za nekog svedoka, može ispuniti taj kriterijum pokazavši da je upućena neka pretnja svedoku ili njegovoj porodici ili ukazujući na kombinaciju sledeća tri faktora. Pod jedan, da bi iskaz svedoka mogao dovesti do antagonizma među osobama koje žive u nekom konkretnom području. Dva, da svedok ili njegova ili njena porodica žive ili rade na tom području, imaju imovinu na tom području ili imaju konkretne planove da se vrate kako bi živeli na tom području. I tri, da postoji nestabilna bezbednosna situacija na tom području, koja je posebno nepovoljna za svedoke koji se pojavljuju pred Međunarodnim Tribunalom. Pretresno veće napominje da svedoku nisu upućene nikakve pretnje, pa se time sada prelazi na ova tri ranije pomenuta kriterijuma. Da vidimo da li je to ispunjeno. Pretresno veće je prihvatilo dogovor strana o nestabilnoj bezbednosnoj situaciji na Kosovu, koja je posebno nepovoljna za svedoke koji se pojavljuju pred Međunarodnim Tribunalom. Svedok i porodica žive u jednom mestu na Kosovu. Dakle, drugi i treći uslov su ispunjeni. Međutim, Pretresno veće nije uvereno u vezi sa prvim uslovom. Svedok je napomenula da je jednog dana u julu 1998. njen muž nestao, a da je 2004. informisana da su njegovi ostaci pronađeni. Svedokinja je napomenula da, niti zna ko je ubio njenog muža, niti zašto je nestao. S obzirom da taj iskaz svedoka ne bi ukazao ni na koju osobu, Pretresno veće ne vidi kako bi sadržaj iskaza svedoka mogao dovesti do antagonizma među ljudima koji stanuju na Kosovu. I zbog tih razloga, Pretresno veće odbacuje zahtev Tužilaštva za pseudonimom i izbacivanje svih identifikacionih informacija. Izjava svedoka je trenutno pod pečatom. Zbog toga je Pretresno veće naređuje Sekretarijatu da sve izjave budu obelodanjene javnosti, osim ako Tužilaštvo do 5 sati posle podne 19. septembra 2007. godine ne obavesti Pretresno veće da je odlučilo da povuče taj dokazni materijal. Ovim je zaključena odluka Pretresnog veća po 20. podnesku Tužilaštva za zaštitne mere za suđenje. A sada ću pročitati obrazloženje odluke po zahtevu Tužilaštva za zaštitne mere za svedoka 64, za vreme suđenja. Pretresno veće bi želelo da iznese obrazloženje zato što je odobrilo podnesak Tužilaštva za zaštitne mere tokom suđenja za svedoka 64. 29. avgusta 2007. godine Tužilaštvo je zatražilo zaštitne mere tokom suđenja i to pseudonima i izmene lika i glasa za svedoka 64. Pretresno veće napominje da nikakve pretnje nisu bile upućene svedoku 64. Kriterijum za odobravanje zaštitnih mera, ukoliko nije bilo pretnji, je u celom nizu navrata već bio iznesen od strane Pretresnog veća, te nije neophodno da se ovde ponavlja. Pretresno veće je prihvatilo dogovor koji je postojao između procesnih stranaka da na Kosovu vlada nestabilna bezbednosna situacija koja je posebno nepovoljna za svedoke koji se pojavljuju pred Međunarodnim Tribunalom. Imajući na umu iskaz svedoka Pretresno veće je, takođe, uvereno da bi to moglo izazvati antagonizam među osobama koje borave na Kosovu. Dakle, prvi i treći uslov su ispunjeni. Svedok 64 i njegova porodica imaju imovinu na Kosovu. Svedok 64 je izrazio bojazan da nakon iskaza na Međunarodnom Tribunalu više ne bi mogao da se nikada vrati na Kosovo da tamo živi niti da proda svoju imovinu na Kosovu. U sudnici, svedok 64 je objasnio da bi on želeo da živi na Kosovu sa svojom porodicom ukoliko se jave uslovi za njihov povratak. Takođe je rekao da njegovi roditelji žele da se vrate svojim kućama na Kosovu i da, ukoliko bi se oni vratili, da bi i on češće putovao na Kosovo. Svedok 64 je, nadalje, objasnio da, ukoliko se pokaže da je nemoguće za njih da se vrate na Kosovo, da bi on i njegova porodica voleli da mogu da prodaju svoju imovinu. Tu govorim o stranicama 7819 i 7825 transkripta. Pretresno veće je shvatilo da planovi svedoka 64 i njegove bliske rodbine, u vezi sa povratkom na Kosovo ili prodavanjem njihove tamošnje imovine, zavise u velikoj meri od daljeg razvoja događaja na Kosovu. Pretresno veće je uvereno da svedok 64 i njegovi rođaci nameravaju da se vrate na Kosovo i to čak i ukoliko se može reći, a može se reći,

da su ti planovi uslovljeni poboljšanjem tamošnje situacije. Pretresno veće je, dakle, zaključilo da su uslovi za odobravanje zaštitnih mera ispunjeni i zato je odobrilo zaštitne mere za pseudonim, te izmenu glasa i lika. Ovim je zaključeno obrazloženje u vezi sa odlukom za zaštitne mere za svedoka 64.

ADVOKAT EMMERSON: Pre nego što nastavite, primetio sam u transkriptu, da su obe ove odluke zapisane kao da se odnose na svedoka 64.

SUDIJA ORIE: Pogreška. Ja sam na početku rekao, ona odluka po 20. podnesku i obrazloženje za svedoka 64. Ja sam bar mislio da sam rekao svedok 64 i ponovo, a onda da sam prešao na drugu odluku i prvu nju pročitao.

ADVOKAT EMMERSON: Pa, samo sam hteo da iznesem svoj komentar u vezi sa ovim što stoji u transkriptu.

SUDIJA ORIE: Sada je sve jasno i Pretresno veće je zahvalno, gospodine Emmerson. Sad još nekoliko stvari. Pretresno veće je razmotrilo da li da zatraži od Tužilaštva da pročita izjave po Pravilu 92 ter i doneli smo odluku da u ovom trenutku to ne bi imalo previše smisla. Zbog čega. Čitanje izjava po Pravilu 92 ter ima za svrhu da se javnost obavesti o temeljnim elementima iskaza nekog svedoka, kako bi oni mogli bolje razumeti pitanja i ono što proizlazi iz te izjave. Međutim, razvila se praksa, a Pretresno veće nije posebno zadovoljno time, da se sve do poslednjeg trenutka pre pojavljivanja svedoka vodi bitka oko toga šta bi se moglo, a šta se ne bi moglo rešavati prema Pravilu 92 ter, što znači da obično završna verzija, koja se uvrštava prema Pravilu 92 ter, nije na raspolaganju na samom početku iskaza, a kamoli da je na raspolaganju sažetak ili rezime po toj izjavi prema Pravilu 92 ter. Dakle, Pretresno veće želi da zatraži od strana da već uključuju u svoje pregovore to šta se može, a šta ne može uvrstiti iz izjava prema Pravilu 92 ter, dakle, da u to uključi već pripremljen rezime. A sama rasprava o izjavama po Pravilu 92 ter, da, ona često ulazi u pojedinosti, ali rezimei se verovatno mogu pripremiti i mogli bi stvoriti manje problema, jer u njima nema stvari od dokazne vrednosti. I, dakle, mogli bismo se vratiti na ono što smo izvorno imali na umu. Naime, da se rezime izjave svedoka pročita, kako bi javnost znala o čemu se radi. Iskaz, a onda da se postavljaju dalja pitanja svedoku. Međutim, čitati izjave prema Pravilu 92 ter, danima ili sedmicama nakon što je svedok dao iskaz, to ne bi moglo da služi nikakvoj svrsi. Dakle, Pretresno veće je donelo odluku da ne tražimo od vas da pročitate te izjave prema Pravilu 92 ter.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Zatim imamo nekoliko pitanja koja se odnose na uvrštavanje dokaznih predmeta. Imamo jedan dokazni predmet koji se tiče nedavnog svedoka, a koji je, koliko se ja sećam, dao iskaz bez zaštitnih mera. Reč je o onom svedoku kojem je Odbrana pokazala jednu fotografiju iz vazduha. Želim samo da budem siguran da stvarno nije bilo nikakvih zaštitnih mera za tog svedoka. To je bila fotografija iz vazduha imanja Haradinajevih. Kada smo to sada proverili, fotografija iz vazduha koju je Odbrana pokazala tom svedoku, gospodinu Jollaju, o tome još nije donesena odluka, da li je već dodeljen broj?

ADVOKAT EMMERSON: Mislim da se radi o D160.

SUDIJA ORIE: D160. Ima li prigovora?

sekretar: Da, da, to je tačan broj.

SUDIJA ORIE: Ima li prigovora?

TUŽILAC DI FAZIO: Ne, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Onda se D160 uvrštava u spis. Jedna stvar mi nije potpuno jasna. Da li je svjedok uneo bilo kakve oznake na primerak koji je bio pred njim, jer sam ja video da je ono čime se pisalo bilo prilično blizu fotografije. Sekretarijat mi potvrđuje da nije bilo nikakvih oznaka. Mislim da nije bilo nikakvih drugih dokaznih predmeta vezano za svedoka Jollaja.

TUŽILAC DI FAZIO: Tako je. To je sve, časni Sude.

(Pretno veće i sekretar se savetuju)

SUDIJA ORIE: Želeo bih da se pozabavim dokaznim predmetima, većinom onim koji su priloženi izjavama prema Pravilu 92 ter za svedoka 17. Da li su strane dobile spisak koji je Tužilaštvo podelilo u to vreme. Drugim rečima, spisak priloga izjavi po 92 ter. Tužilaštvo je sugerisalo koji da se brojevi dodele kojim priložima. Neki od njih već su nosili brojeve, ali istovremeno, to još nije ušlo u zapisnik, pa bih ja onda prošao kroz taj spisak, video da li ima prigovora, da li ima razloga da se sada donosi odluka. Za samu izjavu po Pravilu 92 ter, mislim da nam još treba odluka. Ima li prigovora na to?

ADVOKAT EMMERSON: Možda se sećate, časni Sude, da je bilo nekih grešaka kod redigovanja. Mi smo gospodinu Kearneyu poslali jedan spisak stvari koje, po našem mišljenju, predstavljaju greške u redigovanju, te, takođe, delove izjave gde je uvrštavanje zavisilo od toga da Tužilaštvo dostavi temelje, a ti temelji nisu bili postavljeni, ništa nismo čuli o tome. Dakle, gospodin Kearney i ja još uvek razgovaramo o tome.

SUDIJA ORIE: Dobro, dakle, P885, to je broj koji je bio dodeljen toj izjavi. To je još uvek nerešeno. Pretno veće, dakle, ne bi trebalo da bude iznenađeno ako dobije novu verziju. Međutim, molimo strane da se što je moguće brže usaglase oko toga. U redu. Ipak, možemo da se bavimo i priložima, čak iako nismo dobili finalnu verziju same izjave. Ja ću prvo navesti broj aneksa ili priloga, a nakon toga privremeno dodeljen broj. Sekretarijat je usvojio sve predložene brojeve Tužilaštva, ali pošto to nije ušlo u zapisnik, ja ću ih pročitati.

ADVOKAT GUY-SMITH: Pa, možda možemo da ubrzamo stvar. Mislim da je bio samo jedan aneks.

SUDIJA ORIE: Da, mislim da je to bio broj 17, a bilo je još nekih problema sa prilogom broj 1. Rekao sam da ću se obratiti gospodinu Harveyu, ali njega nema.

ADVOKAT EMMERSON: Samo da nešto ubacim, ako mi dozvolite. Situacija se ticala dodatnih beležaka koje su predočene svedoku tokom unakrsnog ispitivanja i mislim da niko od nas nema nameru da ponudi same beleške na uvrštavanje, jer su pasusi koji su relevantni pročitani za zapisnik tokom unakrsnog ispitivanja.

SUDIJA ORIE: Dakle, nemate prigovor na uvrštavanje beležaka koje su priložene kao aneks 1 toj izjavi?

ADVOKAT EMMERSON: Tako je.

SUDIJA ORIE: Dakle, iako se ne radi o kompletnom setu beležaka, P886 se uvrštava u spis. Dva je bila jedna karta, prilog 2, to je P887, nije bilo prigovora. Dakle, uvrštava se. Tri, izveštaj od 4. jula 1998. godine, broj P888, nema prigovora. Dakle, uvrštava se u spis. Četiri, izveštaj Tahira Zemaja, koji je već dobio privremeni identifikacioni broj i uvrštavanje će se raspraviti i odluka doneti u kontekstu u odnosu na vreme kada je uveden. Isto važi za prilog 5. Reč je o beleškama od 5. jula 1998, tj. koje su se ticale sastanka od 5. jula 1998. Prethodni dokument je bio P167, onaj broj 5, beleške sa sastanka od 5. jula, to je P165. Da onda predem na prilog 6, koji sada dobija broj P889, nema prigovora, pa se taj dokument uvrštava u spis. Prilog 7 je već dokazni predmet D40. Prilog 8, kao i aneks 9, ta dva dokumenta su za identifikaciju označena kao P192 i P193. Odluka će biti donesena u kontekstu u kojem su oni uvedeni. Prilog 10, Naređenje za formiranje brigada, P890, nema prigovora, uvrštavaju se u spis. 11, Karta sa zonom odgovornosti FARK, to je P891, nema prigovora, uvrštava se u spis. Prilog 12 je već dokazni predmet P150. Prilog 13, Radna beležnica Štaba doline Barane/Baran, to je P892, nema prigovora, uvrštava se u spis. 14, Pravila vojne policije, P893, nema prigovora, uvrštavaju se u spis. Prilog 15, 24. jun 1998. godine, Naređenje P894, nema prigovora. Prema tome, usvaja se u spis. 16, Plan obuke, to je već dokazni predmet P153. Prilog 17 je bio sporni prilog. Koliko sam shvatio, procesne stranke nastavljaju razgovor o tome da li je ovaj dokument prihvatljiv. To je deo jedne knjige koja je dobila privremeni broj P895. Da li je došlo do nekog napretka u tim razgovorima, gospodine Emmerson?

ADVOKAT EMMERSON: Pa, to je deo materijala koji smo poslali gospodinu Kearneyu i čekamo odgovor.

SUDIJA ORIE: Pošto odluka nije donesena, u ovom trenutku pozivam procesne stranke da obaveste Pretresno veće do idućeg ponedeljka da li su se sporazumeli ili ima izgleda. Aneks 18, beleške (...) *(Izbrisano po nalogu Pretresnog veća)* (...)

SUDIJA ORIE: . . . 18 ostaje otvoren. Da li to važi i za broj 19, ili...

ADVOKAT GUY-SMITH: Nadam se da ćemo to brzo moći da rešimo, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U redu. Znači, prilozi 17, 18 i 19 su i dalje nerešeni. Prilog 20, P 898, Izjava dve osobe. Nema prigovora, prema tome, usvaja se u spis. Prilog 21, Mapa ofanzive od 2. avgusta, P899, nema prigovora, usvaja se u spis. 22, Mapa ofanzive od 11. avgusta, P990, nema

prigovora, usvaja se u spisa. 23, Mapa ofanzive od 15. avgusta, druga bitka kod Lođe/ Logjē, P901, nema prigovora, usvaja se u spis. Prilog 24 je već usvojen kao P252. Prilog 25, koji je bio obeležen za potrebe identifikacije, kao P253, odluka će biti doneta u kontekstu u kojem je predstavljen.

(...)(Izbrisano po nalogu Pretresnog veća)(...)

SUDIJA ORIE: . . . nema prigovora, usvaja se u spis. 30, prilog 30 su foto galerije, 19 stranica, P905, nema prigovora, usvaja se u spis. Pretresno veće bi sada htelo, ... gospodine Emmerson, izvolite.

ADVOKAT EMMERSON: Pre nego što krenemo dalje, izvinjavam se. Dva dokumenta, ne prilog 17, već 18 i 19, oba ta dokumenta,

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON: Oba dokumenta potiču iz istog izvora. Da li razumete o čemu govorim? Originalni autor ta dva dokumenta je isto lice.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT EMMERSON: To se isto odnosi na dodatak 20 i 26, a bojim se, pošto ste vi govorili, časni Sude, ja to nisam ubacio u onu opštu rubriku. Mi molimo Pretresno veće da odloži odluku o broju 18, 19, 20 i 26, kako bi procesne stranke mogle da preispitaju svoj stav. Molim da ne radimo na otvorenoj sednici. Naime, brine me ako bismo sada ovo rešavali na otvorenoj sednici. Možemo li da na trenutak predemo na privatnu sednicu?

SUDIJA ORIE: Prelazimo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

SEKRETAR: Časni Sude, sada smo ponovo na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Da li ima nekih administrativnih ili proceduralnih pitanja koje želite da pokrenete?

ADVOKAT EMMERSON: Vrlo kratko.

TUŽILAC RE: Časni Sude da li ja mogu da nešto kažem u vezi sa priložima svedoka 17.

ADVOKAT EMMERSON: Pa, ovo se i tiče svedoka 17, ali ne u vezi sa dokaznim predmetima.

TUŽILAC RE: Ako mogu samo jednu stvar da kažem. Gospodin Kearney je rekao da na prilog 1, nije bilo prigovora. Mislim da vi niste pomenuli, časni Sude, taj prilog.

SUDIJA ORIE: Da. To je aneks 1, iako je nepotpun, on se usvaja u spis, bez obzira na to što nisu potpune zabeleške.

TUŽILAC RE: Nisam dobro shvatio, izvinite.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Emmerson, nastavite.

ADVOKAT EMMERSON: Časni Sude, u toku mog unakrsnog ispitivanja bilo je četiri ili pet slučajeva, dok sam ispitivao svedoka 17, kada sam vas ja upućivao na tabulatore i dokumente pod tim brojevima, a nisam vas upućivao na dokumente koji su vezani za taj dokument. Mogu li sada to, samo ukratko, da učinim.

SUDIJA ORIE: Da, samo jasno i polako, molim.

ADVOKAT EMMERSON: Dakle, ovo se odnosi na dokumentaciju, koja je korišćena u toku unakrsnog ispitivanja svedoka 17 i koja se trenutno nalazi u jednoj zbirci, pod brojevima. Broj 23 je 65 ter broj 729, predložen broj, kao dokazni predmet je P897, a radi se o prilogu 19.

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT EMMERSON: Prema tome, to je jedan od onih dokumenata u vezi sa kojim tek treba da se donese odluka. Pod brojem 25 nalazi se jedan izvadak iz izjave jedne osobe koji je pročitao svedoku u toku unakrsnog ispitivanja. Neću ništa više o tome reći osim da se radi o dokumentu Odbrane broj za identifikaciju 1D540039. Pod brojem 29 je dokument, to je jedan izveštaj u vezi sa imenovanjem komandanta i u dodatku 25, izjave 92 ter, svedoka 17 i bio je obeležen za identifikacione potrebe kao dokument P253, uveden je kroz svedočenje jednog drugog svedoka. Pod brojem 30 je izveštaj u kome se vidi imenovanje komandanata koji je potpisao Tahir Zemaj. To je dokument Odbrane 1D540019. Broj 32, samo trenutak, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ovaj poslednji dokument koji ste pomenuli, da li mu je dodeljen broj?

ADVOKAT EMMERSON: Ne.

SUDIJA ORIE: Dajte, molim vas, da mu dodelimo broj.

sekretar: To će biti D161, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala. Nastavite gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Oprostite. Pod brojem 32 je bila izjava Vesela Dizdarija, po Pravilu 92 ter, to je dokazni predmet P366. Pod brojem 34 je izjava data u ranijoj prilici, koju je dao u ranijoj prilici svedok 17 i to Tužilaštvu, 26. novembra 2004. godine. Ona nije ponuđena u

spis. Prema tome, nije potrebno da bude obeležena za potrebe identifikacije, kako je bila obeležena u toku unakrsnog ispitivanja.

SUDIJA ORIE: Da, vi ste pomenuli dokument pod brojem 25 i rekli da je to broj Odbrane za identifikaciju 1D- 540039. Da li je to obeleženo?

ADVOKAT EMMERSON: Ne, nije, nije ni predloženo na usvajanje, zato što su relevantni delovi bili pročitani svedoku.

SUDIJA ORIE: U redu. Ako sada idem dalje vašim spiskom, broj 23 je nerešen, broj 25 se ne traži na usvajanje. Pod brojem 29, dokument je već usvojen, kao P253. Pod brojem 30 je dokument kome je dodeljen broj D161. Ne znam da li u ovom trenutku želite da stavite prigovor ili to prepuštate gospodinu Kearneyu.

TUŽILAC RE: Ja bih to ostavio gospodinu Kearneyu, međutim, ovaj dokument pod brojem 25, da li bismo mogli da zamolimo gospodina Emmersona da nam da stranicu transkripta gde se to pominje, jer ja nemam ovde opis dokumenta u svojoj evidenciji.

ADVOKAT EMMERSON: Žao mi je ne mogu to da učinim napamet, ali se jako dobro sećam da sam to predočio svedoku i da sam i rekao to tada.

SUDIJA ORIE: Gospodine Re, ukoliko vi želite da se ovaj dokument predoči svedoku pre nego što se usvoji u spis, onda ćete nam to i reći, je li tako, kad dođe vreme. Nastavljam, dakle, za D161 sačekaćemo da vidimo da li ima prigovora. Ukoliko ih ima, molim da mi ih dostavite do sutra u 13 i 45. Ukoliko do tada ne primimo prigovore, onda će ovaj dokument biti usvojen u spis. Dakle, D161. Pod brojem 34 je dokument o kome nije potrebna nikakva odluka. Prema tome, odradili smo sve što je bilo potrebno. Gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Pa, samo da kratko kažem, da je pod brojem 35 jedan članak od 25. septembra 2004. godine. To je novinski članak, koji je bio predočen svedoku. Neću ništa više reći na otvorenoj sednici sada. Međutim, relevantni deo tog članka je predočen svedoku i on je odgovorio na pitanja i ja ne tražim da se taj novinski članak usvoji u spis.

SUDIJA ORIE: U redu. Ukoliko tužilac ima nešto protiv, reći će nam. Da li ima još nekih proceduralnih pitanja koje treba sada rešavati? Gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: Pa, samo da proverim da li sam dobro razumeo šta ćemo sutra raditi. Naime, ono što mene interesuje, da li ćemo raditi sa jednim ili dva svedoka?

SUDIJA ORIE: Pa, imamo jednog svedoka koji nije završio, nije završeno sa njegovim ispitivanjem. Da li ćemo nastaviti da ga ispitujemo još se ne zna, za sada, kako sada stvari stoje. Ako ne možemo da nastavimo sa njim, postoji sledeći svedok. Ako sam dobro shvatio, on treba da stigne danas.

TUŽILAC RE: Da, on treba da stigne večeras i branioci su o tome obavešteni prošlog četvrtka, uveče.

ADVOKAT GUY-SMITH: Samo proveravam da bih bio siguran.

SUDIJA ORIE: Da, da ne bi bilo nikakvih iznenađenja sutra.

ADVOKAT EMMERSON: Ja molim, takođe, da se preduzmu potrebne mere kako bi Odbrana bila informisana u vezi sa eventualnim obaveštenjima koja bi Pretresno veće dobilo od Službe za žrtve i svedoke, da bi Odbrana znala kakav stav da zauzme i šta da radi u vezi sa tim svedočenjem.

SUDIJA ORIE: Pa, ne mogu vam ništa obećati osim da čim budemo to dobili, Pretresno veće će doneti odluku koju smatra da je umesna u vezi sa tim. Gospodine Re.

TUŽILAC RE: Pa, mi imamo jedno proceduralno pitanje.

SUDIJA ORIE: Imam još nešto. 29. zahtev za zaštitne mere. To je, u stvari, u vezi sa sledećim svedokom. Da li Odbrana već zna da li će imati neke prigovore ili imati nešto da doda na zahtev za izricanje zaštitnih mera? To je ovaj 29. zahtev i, ukoliko ima, Pretresno veće bi htelo da zna, da bi, ukoliko je potrebno, prešlo na privatnu sednicu.

ADVOKAT EMMERSON: S obzirom na sadržaj paragrafa 6, ove izjave, Roela Versonena, nema nikakvih protivljenja sa naše strane.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine Emmerson.

ADVOKAT EMMERSON: Samo na taj pasus.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Guy-Smith?

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja se slažem sa gospodinom Emmerson.

SUDIJA ORIE: Gospodine Troop?

ADVOKAT TROOP: Časni Sude, u vezi sa istim paragrafom, koji je pomenuo moj kolega Emmerson, mi smo poslali jedan kratak zahtev Tužilaštvu i voleli bismo da saznamo koji je jasan stav o tome. Prema tome, ja bih trebalo da zatražim mišljenje mog glavnog advokata. Da li je problem ako to uradimo odmah sutra ujutro?

SUDIJA ORIE: Ne. Mada, ukoliko bi ta razmena informacija sa Tužilaštvom dovela do nekih konačnih zaključaka, tada bi Pretresno veće htelo da bude obavešteno o tome kakav je zaključak, kako bismo mogli da učinimo potrebne pripreme i tako dalje. Znači koji je uobičajen način razmene informacija praktične vrste. Znači, pošaljite e-mail našem pravnom referentu,

gospodinu Zaharu, uz primerak koji će biti prosleđen drugoj strani. Gospodine Re, vi ste još imali neko pitanje.

TUŽILAC RE: Da, jedno. Nešto ranije ste govorili o rezimeima po 92 ter i da ne želite da se to iščitava u zapisnik. Ja vas molim da ponovo razmotrite to s obzirom na ovo što ću sada reći. Ima dva moguća načina kako se ovome može pristupiti. Jedno je ona praksa koju smo do sada usvojili, da se, dakle, dostavljaju ti rezimei Pretresnom veću, a drugi aspekt je potreba da se javnost obavesti o tome pre nego što unakrsno ispitivanje počne. Časni Sude, ja bih hteo da skrenem pažnju naročito na dva svedoka. Ja sam poslao, mislim da je bilo nekih, možda, 7, 8 rezimea po ovom pravilu 92 ter. U vezi sa prvim vojnim svedokom, to je onaj penzionisani srpski oficir, mi smo njegovu izjavu, po Pravilu 92 ter, dostavili Odbrani 15. avgusta, a Pretresnom veću 20. avgusta. Dakle, i druga strana i Pretresno veće imali su to već duže vreme i mi smo čekali da čujemo prigovore Odbrane, pre nego što stigne taj svedok, kako se to ne bi desilo na isti dan suđenja. U vezi sa svedokom 17, gde smo imali onaj rani jutarnji sastanak, pre svedočenja ovog svedoka, mislim da je ta izjava uzeta 14. avgusta. Mi smo Odbrani dostavili tu izjavu 17. avgusta, a Pretresnom veću 22. avgusta, međutim, tek 27. avgusta Odbrana nas je obavestila o prigovoru na izjavu, koju su imali već 10 dana, a idućeg jutra, časni Sude, vi ste, sudijo Orije, zakazali sastanak.

ADVOKAT GUY-SMITH: To nije korektno.

SUDIJA ORIE: Da budem iskren, ne interesuje me, manje više, ko je kriv zbog kašnjenja. Mislim da sam i rekao da apelujem na strane, nisam rekao da se radi o sudskoj odluci, već više o apelovanju na strane. Dakle, radi se o tome da treba informisati javnost o onome što se sadržuje u 92 ter. Ono što bih voleo je, da javnost može da prati ona svedočenja koja su data po Pravilu 92 ter. Primetio sam da su ponekad rezimei prilično detaljni, međutim, Pretresno veće ne očekuje to. Mi samo želimo da javnost stekne utisak o tome o čemu mi razgovaramo i gde ćemo dalje tražiti detalje. Čak i da niste se složili, ... a naravno, što se pre složite oko konačne verzije izjave po 92 ter, na koje neće biti prigovora, to bolje. Meni je uvek zadovoljstvo kada se sastanem sa vama rano ujutro. Međutim, nije u tome stvar. Stvar je u tome da, kada se pripremaju izjave 92 ter, odnosno rezimei tih izjava, koji imaju još manje detalja, da li se oni mogu pripremiti, a ja očekujem da, bez obzira da li će biti saglasnost oko same izjave, imamo bar tih 10-tak, 15 redaka, da to predočimo javnosti, ukoliko počne glavno ispitivanje, kako bi javnost znala o čemu se radi.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ako bi nam Tužilaštvo to prosledilo mi bismo onda izneli svoj stav o rezimeu. Mislim da je Pretresno veće napravilo razliku koja je razumljiva i mudra. Ako ćemo biti u stanju da pogledamo i siguran sam da ćemo nešto uspeti da razrešimo.

TUŽILAC RE: Ja pokušavam da iznesem neke druge aspekte. Naime, predlažem šta da se ubuduće radi. Razlog zbog kojeg je procedura bila takva je da se Pretresno veće obavesti da je Tužilaštvo pokušalo da razreši ta pitanje što je moguće ranije. Što se tiče uvrštavanja ...

ADVOKAT GUY-SMITH: Moram ponovo da ustanem.

SVEDOK ORIE: Dozvolite gospodinu Reu da završi šta želi da kaže. Ja sam ga već prekinuo, ne želim da se i drugi tome priključuju.

ADVOKAT GUY-SMITH: Neću to više da radim.

TUŽILAC RE: Ako sam pogrešio datume, dobro, možda je to moja greška, ali to su informacije koje sam imao. Mi pokušavamo Odbrani da damo dokumente što je moguće ranije i bilo bi zgodno kada bi se prigovori mogli razrešiti četiri ili pet dana pre dolaska svedoka. U tom slučaju, kada bismo takvu praksu, naime, mogli bismo brže da prolazimo kroz ono šta treba raditi u sudnici. Mi smo to pokušali da napravimo, dali smo izjave tri sedmice ranije. Dakle, to jeste tako. A, što se tiče rezimea, nažalost, dogodilo se sledeće. Mi smo nekoliko puta saznali od Pretresnog veća da će nam biti onemogućeno da pročitamo rezimee pre iskaza svedoka. I, naravno, prihvatamo savete što se tiče dužine i sadržaja rezimea, ali smatramo da je za Pretresno veće i za javnost bitno da to imaju i da znaju unapred šta će svedok govoriti pre nego što dođe do unakrsnog ispitivanja. Ono što je nesrećna posledica, je što se izjava prema Pravilu 92 ter ne uvrštava sve dok ne prođe neko vreme, ili je, možda, pod pečatom. Kada dodemo do te faze javnost može da prati samo unakrsno ispitivanje i nije upoznato sa time šta je u samoj izjavi po Pravilu 92 ter. I to ima nezgodnu posledicu, utoliko što samo izveštavanje o postupku nije jednako izbalansirano i objektivno kao što bi trebalo da bude, jer se vidi samo jedan deo postupka, što može imati negativne posledice na svedoka i njegovu spremnost za dolazak u Hag, ukoliko oni vide samo jednu stranu cele situacije. Dakle, mi apelujemo na Pretresno veće da razmotri svoju odluku i da nam omogući da pročitamo za zapisnik, jer smo Odbrani dali sve sažetke koje smo unapred predložili da ćemo pročitati u zapisnik. Dakle, ako bismo to mogli da rešimo, jer imamo još neke izjave po 92 ter, koje još nisu uvrštene, na primer, za svedoka 17. Dakle, urgiramo na Pretresno veće da nam mogući da pročitamo kratke sažetke u zapisnik pre iskaza. Mi razumemo kakav je vremenski pritisak, ali u interesu pravde smatramo da nakon što je svedok dao zakletu, nakon što je izjava uvrštena i ako se očekuje usmeni iskaz, a onda još unakrsno ispitivanje, da se pre toga pročitaju rezimei. Dakle, ne tražim odluku sada, ali molim da razmotrite svoju raniju odluku i da nam omogućite da imamo tih, recimo, pola sata za ove veće postojeće dokumente za zapisnik, kako bi to ušlo u zapisnik sa suđenja i da javnost ne mora da traži dokazne predmete, koje je teže naći, jer se mora tražiti na Internetu. Puno je bolje da se to nalazi u transkriptu. To je ono što sam hteo da kažem.

SUDIJA ORIE: Dakle, imamo dva pitanja. Jedno je da se razreše prethodni rezimei, a drugo je da se Tužilaštvu omogući da se rezimee čitaju pre nego što svedok počinje da daje iskaz. Dakle, što se druge stvari tiče, želim da naglasim da kad jedna strana poziva svedoka, ako je materijal bio na raspolaganju u ranoj fazi, onda ona strana koja ne poziva svedoka je sklonija tome da naglasi takve situacije kada je izjava po Pravilu 92 ter, možda, kasnila. A, naravno, pravo stanje je, verovatno, negde između dve suprotstavljene tvrdnje. Mislim da ovo što ste predložili, gospodine Re, za čitanje rezimea, da je to zapravo ista stvar o kojoj je Pretresno veće mislilo. Naime, to je bilo izvorno nešto što smo mi želeli, da se čitaju rezimea onih izjava koje nisu deo dokaznog materijala. Ima li još šta? Nema ništa. Onda prekidamo do sutra u 9.00 časova, u istoj sudnici.

Sednica je završena u 13:36 h.

Nastavlja se u četvrtak, 13. septembra 2007. godine u 9:00 h.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje